

Till statsrådet Leif Pagrotsky

Regeringen beslutade den 7 oktober 2004 att tillkalla en parlamentariskt sammansatt kommitté med uppdrag att göra en översyn av det statliga stödet till dagspressen och lämna förslag på hur det framtida statliga engagemanget på dagspressområdet skall vara utformat.

Den 7 oktober 2004 förordnade statsrådet Nuder f.d. generalkonsuln Sören Thunell att vara ordförande i kommittén. Den 24 november 2004 förordnades som ledamöter statsvetaren Jabar Amin, fritidsledaren Charlotta Bjälkebring, f.d. landshövdingen Birgit Friggebo, partisekreteraren Jöran Hägglund, riksdagsledamoten Kenth Högström, redaktören Mats Johansson, riksdagsledamoten Helene Petersson och politiska sekreteraren Ewa Sundkvist. Den 14 december 2004 förordnades som experter departementssekreterarna Kirsten Glansberg och Karin Liby. Genom beslut den 13 januari 2005 entledigades Karin Liby och samma dag förordnades kanslirådet Martin Sundin att vara expert i kommittén.

Hovrättsassessorn Magnus Haglund anställdes som sekreterare i kommittén från och med den 6 december 2004.

Kommittén har antagit namnet Presskommittén 2004 (Ku 2004:08).

Kommittén överlämnar härmed sitt delbetänkande Lördags-
distribution av dagstidningar (SOU 2005:13).

Stockholm i februari 2005

Sören Thunell

Jabar Amin

Charlotta Bjälkebring

Birgit Friggebo

Jöran Hägglund

Kenth Högström

Mats Johansson

Helene Petersson

Ewa Sundkvist

/Magnus Haglund

Innehåll

Sammanfattning	9
1 Uppdraget	13
1.1 Bakgrund	13
1.2 Direktiven för arbetet	14
1.3 Utredningsarbetet	14
2 Dagstidningarnas ekonomi och distribution	15
2.1 Allmänt om dagstidningarnas ekonomi	15
2.1.1 Dagstidningarnas distributionskostnader	18
2.1.2 Drifts- och distributionsstöd	19
2.2 Allmänt om tidningsdistributionen	20
2.2.1 Effektiviseringsarbeten inom tidningsdistributionen	22
2.2.2 Alternativa lösningar för distribution av dagstidningar i gles- och landsbygdsområden	23
2.2.3 Förutsättningar att hitta samedistributionslösningar i gles- och landsbygdsområden, m.m.	27
3 Det särskilda distributionsstödet	31
3.1 Presstödsnämndens rapport om lördagsdistribution	31
3.1.1 Presstödsnämndens avgränsning och kartläggning	32
3.1.2 Presstödsnämndens förslag	34

3.1.3	Remissinstansernas synpunkter på Presstödsnämndens rapport	36
3.2	Regelverket för det särskilda distributionsstödet	38
3.3	Tillämpningen av det särskilda distributionsstödet	41
3.3.1	Inledning.....	41
3.3.2	Presstödsnämndens beräkningskriterier.....	41
3.3.3	Utbetalat stöd.....	42
3.3.4	Effekten av det särskilda distributionsstödet.....	43
3.3.5	Tidningsbranschens synpunkter på det särskilda distributionsstödet utformning	43
3.3.6	Presstödsnämndens bedömning av det särskilda distributionsstödet.....	45
3.3.7	Det särskilda distributionsstödet år 2004.....	45
3.4	Kommitténs hearing om det särskilda distributionsstödet	46
3.4.1	Inledning.....	46
3.4.2	Distributionssituationen i gles- och landsbygdsområden	46
3.4.3	Synpunkter på konstruktionen av det särskilda distributionsstödet.....	48
3.4.4	Konsekvenser av det särskilda distributionsstödet	50
4	Pressutredningen -94.....	51
4.1	Pressutredningen-94	51
5	Överväganden och förslag	53
5.1	Utgångspunkter.....	53
5.2	Ett särskilt distributionsstöd för utdelning av dagstidningar i gles- och landsbygdsområden.....	54
5.2.1	Behovet av ett särskilt distributionsstöd	54
5.2.2	Ett framtida särskilt distributionsstöd.....	57
5.3	Behovet av ytterligare utredningsåtgärder.....	59

6	Kostnadsberäkningar och andra konsekvensbeskrivningar	63
6.1	Inledning.....	63
6.2	Ekonomiska konsekvenser.....	64
6.2.1	Kostnader	64
6.2.2	Intäkter.....	64
6.3	Övriga konsekvenser	65
	Särskilt yttrande	67
	Reservation	69
	Bilagor	
<i>Bilaga 1</i>	Kommittédirektiv	71
<i>Bilaga 2</i>	Beslut om särskilt distributionsstöd år 2004.....	83
<i>Bilaga 3</i>	Hearing om det särskilda distributionsstödet.....	87

Sammanfattning

Kommitténs bedömningar och förslag:

- Ett särskilt distributionsstöd behövs för att distributionen av dagstidningar på lördagar i gles- och landsbygdsområden skall kunna bibehållas på nuvarande nivå.
- Det särskilda distributionsstödet för utdelning av dagstidningar på lördagar i gles- och landsbygdsområden bibehålls tills vidare.
- Reglerna för det särskilda distributionsstödet bör tills vidare motsvara de nuvarande bestämmelserna som gäller för stödet.
- Frågan om utformningen av reglerna om det särskilda distributionsstödet bör utredas ytterligare. Kommittén avser att återkomma till frågan i samband med kommitténs slutredovisning av uppdraget.

Uppdraget

Kommittén har i delbetänkandet analyserat det särskilda distributionsstödet som kan fördelas till tidningsföretag för utdelning av dagstidningar på lördagar i gles- och landsbygdsområden. Bakgrunden till införandet av stödet var att tidningsföretagens kostnader för lördagsutdelning hade ökat kraftigt under en följd av år, framför allt i gles- och landsbygdsområden. De ökade kostnaderna hade i sin tur fått till följd bl.a. att en del gles- och landsbygdsabbonnenter inte längre fick sin dagstidning distribuerad på lördagar. I syfte att bromsa utvecklingen med minskad spridning av dagstidningar på lördagar i gles- och landsbygdsområden infördes det särskilda distributionsstödet. Stödet har lämnats under åren 2002, 2003 och 2004. Den 22 december 2004 beslutade regeringen att förlänga stödet till att omfatta även år 2005. Det skedde genom förordningen (2004:1378) om dels fortsatt giltighet

av förordningen (2001:898) om särskilt distributionsstöd, dels ändring i samma förordning.

Utgångspunkter

Kommitténs utgångspunkter är att dagstidningarna alltså har en särskild och central ställning bland massmedierna och att dagstidningarna mer heltäckande än andra massmedier sammantaget kan fylla informationsuppgiften, granskningsuppgiften och forumuppgiften. Likaså anser kommittén att det yttersta målet för statsmakternas agerande gentemot massmedierna måste vara att demokratin stärks och fördjupas, och att de bedömningar som görs avseende behovet av en statlig presspolitik måste grunda sig på den roll massmedierna spelar i den demokratiska processen.

Det särskilda distributionsstödet bedöms av kommittén ha haft stor betydelse för att bibehålla spridningen av dagstidningar och därmed också för mångfald och allmän debatt i gles- och landsbygdsområden. Kommittén har också fäst särskild hänsyn till att personer boende i gles- och landsbygdsområden allmänt sett har tillgång till en lägre servicenivå jämfört med personer boende i tätorter. Sett ur detta perspektiv har kommittén ansett att dagstidningarna fyller en särskilt viktig funktion som informationsbärare i glesbebyggda områden.

En allmän utgångspunkt för kommitténs bedömningar och förslag har varit att det bör skapas förutsättningar för att såväl lokala som riksspridda tidningar skall kunna distribueras i gles- och landsbygdsområden till en rimlig kostnad.

Distributionsituationen i gles- och landsbygdsområden

Kommittén konstaterar att problemet med höga distributionskostnader i gles- och landsbygdsområden kvarstår. Samtidigt har kommittén funnit att det inom överblickbar tid inte finns någon enkel lösning för tidningsföretagen att på ett mera genomgripande sätt sänka kostnaderna och samtidigt bibehålla distributionen av dagstidningar på lördagar i gles- och landsbygdsområden på en konstant nivå.

Mot bakgrund av kostnadsläget för lördagsdistributionen och det pågående rationaliseringsarbetet inom tidningsföretagen

bedömer kommittén att ett stort antal abonnenter i gles- och landsbygdsområden skulle bli utan lördagsutdelning om det särskilda distributionsstödet dras in. Kommittén har därför funnit att det behövs ett fortsatt särskilt distributionsstöd för att trygga den nuvarande distributionen av dagstidningar på lördagar i gles- och landsbygdsområden.

Utformningen av det särskilda distributionsstödet

Kommittén har identifierat ett flertal frågor som skulle kunna aktualisera förslag om ändringar av de nuvarande reglerna om det särskilda distributionsstödet. Det rör här frågor om hur stödet bör beräknas, nivån på stödet, möjligheter för få- och medelfrekventa tidningar att erhålla stöd samt omfattningen av stödet. Kommittén har emellertid i detta skede av sitt arbete inte slutligt bedömt behovet av regeländringar avseende det särskilda distributionsstödet. I stället har kommittén föreslagit att de nuvarande reglerna skall bibehållas tills vidare.

Skälet till att kommittén inte slutligt bedömt behovet av regeländringar beror på att kommittén vid sidan av det uppdrag som behandlas i detta delbetänkande även har ett generellt uppdrag att kartlägga och analysera utvecklingen på dagspressmarknaden samt därvid beakta betydelsen av de olika stödformerna på presstödsområdet. Enligt kommitténs bedömning bör samtliga stödformer kartläggas och analyseras i ett sammanhang och sättas i relation till utvecklingen på dagspressmarknaden i övrigt sett ur ett helhetsperspektiv. Före det att kommittén skapat sig en sådan helhetsbild är det enligt kommitténs mening inte möjligt att lämna något väl avvägt slutligt förslag om hur det särskilda stödet bör vara utformat.

Att kommittén föreslår att det nuvarande regelverket för det särskilda distributionsstödet skall bibehållas tills vidare hänger samman med risken att ett stort antal abonnenter i gles- och landsbygdsområden skulle bli utan lördagsdistribution om stödet upphör. Samtidigt framgår det av inhämtade uppgifter att det nuvarande särskilda distributionsstödet bidragit till att bibehålla distributionen av dagstidningar på lördagar i gles- och landsbygdsområden på en i princip konstant nivå.

1 Uppdraget

1.1 Bakgrund

Sedan år 1970 har det funnits möjligheter för dagstidningsföretag att erhålla distributionsstöd för utdelning av sin abonnerade upplaga. Målet med stödet har varit att främja en bred spridning av dagstidningar genom att stimulera dagstidningsföretagen att införa en organiserad samordnad utbärning av alla abonnerade tidningar som är spridda inom ett område. Syftet med stödet har varit att neutralisera distributionen som konkurrensmedel mellan tidningsföretagen så att medborgarna i större utsträckning skulle kunna företa sitt tidningsval med utgångspunkt från tidningarnas framtoning och redaktionella innehåll.

År 2001 beslutade regeringen genom förordningen (2001:898) om särskilt distributionsstöd att införa ett särskilt distributionsstöd för utdelning av dagstidningar på lördagar i gles- och landsbygdsområden. Bakgrunden var att tidningsföretagens kostnader för lördagsutdelning hade ökat kraftigt under en följd av år, framför allt i gles- och landsbygdsområden. De ökade kostnaderna hade i sin tur fått till följd bl.a. att en del gles- och landsbygdsabonnenter inte längre fick sin dagstidning distribuerad på lördagar. I syfte att bromsa utvecklingen med minskad spridning av dagstidningar på lördagar i gles- och landsbygdsområden införde regeringen därför det särskilda distributionsstödet.

Det särskilda distributionsstödet har lämnats under åren 2002, 2003 och 2004. Den 22 december 2004 beslutade regeringen att förlänga stödet till att omfatta även år 2005. Det skedde genom förordningen (2004:1378) om dels fortsatt giltighet av förordningen (2001:898) om särskilt distributionsstöd, dels ändring i samma förordning.

1.2 Direktiven för arbetet

Kommitténs direktiv beslutades vid regeringssammanträde den 7 oktober 2004 (Dir. 2004:137, se *bilaga 1*). Den del av kommitténs uppdrag som behandlas i detta delbetänkande är frågor som rör det särskilda distributionsstödet för utdelning av dagstidningar på lördagar.

1.3 Utredningsarbetet

Kommittén har i samband med ett sammanträde hållit en hearing för att få del av de synpunkter som olika berörda företag och organisationer har i frågor som rör det särskilda distributionsstödet för utdelning av dagstidningar på lördagar i gles- och landsbygdsområden. Vid hearingen har företrädare för Tidningsutgivarna, Norrländska Socialdemokraten, Tidningsdistribution AB och Västsvensk Tidningsdistribution AB varit närvarande. Utöver kommittén deltog de personer som finns angivna i *bilaga 3*.

Sekretariatet har sammanträffat enskilt med företrädare för Presstödsnämnden samt haft kontakter med utredningen om ny reglering av postverksamhet och behov av statliga insatser för den grundläggande kassaservicen N 2003:09 (dir. 2003:117 och dir. 2004:94). Sekretariatet har även haft kontakter med företrädare inom tidnings- och distributionsbranschen.

Kommittén har under arbetet med detta delbetänkande sammanträtt tre gånger.

2 Dagstidningarnas ekonomi och distribution

2.1 Allmänt om dagstidningarnas ekonomi

Presstödsnämnden skall enligt förordningen (1988:673) med instruktion för Presstödsnämnden bl.a. följa och analysera den ekonomiska utvecklingen för olika tidningsgrupper och övriga väsentliga förändringar inom dagspressen. Presstödsnämnden redovisar sina resultat genom årliga rapporter om dagspressens ekonomi. Den senaste rapporten publicerades i juli 2004 och den behandlar dagspressens ekonomi för år 2003. Uppgifterna i detta avsnitt är hämtade från denna rapport.

Enligt årsredovisningarna från 114 dagstidningsföretag i Sverige uppgick dagstidningsföretagens totala rörelseintäkter år 2003 till 17,9 mdkr. Det statliga driftsstödet till stödberättigade tidningsföretag inom denna grupp uppgick till 406,6 mnkr. De sammanlagda rörelsekostnaderna inkl. avskrivningar uppgick till cirka 17,5 mdkr. Tidningarnas totala rörelseöverskott uppgick till 861 mnkr, det finansiella nettot till 235 mnkr och nettoöverskottet till 1 096 mnkr. Bruttoöverskottet utgjorde 4,8 procent och nettoöverskottet utgjorde 6,1 procent av rörelseintäkterna.

Den största tidningsenheten i Sverige utgörs av dagstidningsdelen inom Bonnier AB (Dagens Industri, Dagens Nyheter, Expressen, Kristianstadsbladet, Sydsvenska Dagbladet och Ystads Allehanda). Enheten svarade år 2003 för 27,1 procent av dagspressens totala intäkter och tidningsenhetens nettoresultat uppgick till 270 mnkr. Den näst största tidningsenheten ägs av det norska börsnoterade medieföretaget Schibsted (Aftonbladet och Svenska Dagbladet). Dess andel av dagspressens totala intäkter uppgick till cirka 15 procent och nettoresultatet uppgick till 236 mnkr. Den tredje största enheten var Tidnings AB Stampen (GP-koncernen), som svarade för 10 procent av branschens intäkter men som redo-

visade en förlust på 10 mnkr. Tillsammans svarade de tre tidningsenheterna för cirka 50 procent av branschens totala intäkter.

Inom landsortspressen svarade de största tidningsenheterna för vardera tre-fyra procent av branschens totala intäkter. Till de tidningsenheter som vardera svarade för cirka tre procent av intäkterna hörde Centertidningar AB, Nya Wermlands-Tidningen (inkl. halva Helsingborgs Dagblad), Norrköpings Tidningar AB och Herenco AB. Mest lönsam var Norrköpings Tidningar AB med en nettomarginal på 17,9 procent. Till gruppen tidningsenheter som vardera svarade för fyra procent av branschens totala intäkter hörde VLT-koncernen, Gota Media och Gefle Dagblads Förvaltnings AB. Av dessa var Gota Media mest lönsam med en nettomarginal på 6,7 procent.

Av de 60 tidningsföretag som inte erhöll allmänt driftsstöd år 2003 hade en femtedel av företagen en bruttomarginal som var negativ eller noll. För mer än hälften av företagen låg bruttomarginalen i intervallet 1–10 procent. Elva företag låg i intervallet 11–20 procent och ett företag hade en bruttomarginal över 20 procent. Medianvärdet för företagens bruttomarginal var 4,4 procent. 13 företag hade en nettomarginal som var negativ eller noll. För 30 företag låg nettomarginalen i intervallet 1–10 procent och för 19 företag var nettomarginalen större än 10 procent. Medianvärdet för nettomarginalen var 6,2 procent. För en femtedel av företagen var räntabiliteten noll eller negativ. 24 företag hade en räntabilitet i intervallet 1–10 procent. Ungefär lika många företag hade en räntabilitet över 10 procent. Medianvärdet för räntabiliteten låg på 8,5 procent. Medianvärdet för soliditeten bland företagen låg på 46,5 procent, ungefär detsamma som för tidningsföretag med allmänt driftsstöd.

Såväl stora som små tidningsföretag återfanns bland de företag som redovisat de bästa lönsamhetstalen (brutto- och nettomarginal samt räntabilitet) under år 2003. En jämförelse mellan de 18 största landsortstidningarna (en upplaga överstigande 30 000 exemplar per dag) visar att åtta företag hade en bruttomarginal som låg över branschens medeltal samt att elva respektive nio av företagen placerade sig över branschgenomsnittet när det gäller nettomarginal och räntabilitet. De stora tidningsföretagen i landsorterna uppvisade generellt sett en bättre lönsamhet än branschen i övrigt avseende brutto- och nettomarginal men inte när det gäller räntabilitet.

Det ekonomiska resultatet för dagstidningsföretagen som helhet låg under år 2003 på en normal nivå sett utifrån branschens årliga ekonomiska resultat sedan mitten av 1970-talet. För en dryg fjärdedel av företagen hamnade det ekonomiska resultatet över den normala nivån. Ungefär lika många företag hamnade under normalnivån. En bidragande orsak till branschens förbättrade ekonomiska resultat jämfört med närmast föregående år var en förbättrad annonskonjunktur på lokal nivå. Tidningsföretagens finansrörelse avkastade också mera normala resultat.

I gruppen lågfrekventa dagstidningar ingår 39 dagstidningsföretag. Nästan en tredjedel av företagen hade ett negativt resultat på cirka 250 000 kr eller mer. Ungefär hälften av företagen redovisade ett positivt nettoresultat. Den högsta nettomarginalen i gruppen, cirka 10 procent, redovisades av tre företag.

Bland de medel- och högfrekventa tidningarna återfinns landsortstidningar med allmänt driftsstöd och övriga landsortstidningar (landsortstidningar utan allmänt driftsstöd). Till denna grupp hör också storstadstidningar och särskilda nyhetstidningar med allmänt driftsstöd samt övriga storstadstidningar (storstadstidningar utan allmänt driftsstöd).

Av de tolv tidningsföretagen i gruppen landsortstidningar med allmänt driftsstöd redovisade sex företag ett positivt nettoresultat, driftsstödet inräknat. Den högsta nettomarginalen redovisades av Östra Småland/Nyhetera, 6 procent, och de lägsta av Örebro-Kuriren, - 64 procent, följt av Folket, - 20 procent och Västerbotens Folkblad, - 4 procent. Enligt Presstödsnämnden kan underskotten ses som en följd av en pågående strukturförändring på de flesta av konkurrensorterna i landsorten.

I gruppen övriga landsortstidningar ingår 55 tidningsföretag. Av dessa redovisade 51 företag en positiv nettomarginal. För 31 företag låg nettomarginalen mellan 0 och 10 procent. Den högsta nettomarginalen redovisade Norrköpings tidningar, 26 procent, följt av Jönköpingsposten och Nya Lidköpings-Tidningen, vilka båda hade en nettomarginal på 21 procent. Den lägsta nettomarginalen, -34 procent, redovisades av GävleTidningar AB (Gefle Dagblad AB, Radio i X-län, AB Arbetarbladet, Gävle Nyhetsbyrå AB och Arbetarbladet Intressenter AB).

I gruppen storstadstidningar med allmänt driftsstöd ingår Skånska Dagbladet och Svenska Dagbladet. Båda dessa tidningsföretag redovisade en positiv nettomarginal. För Skånska Dag-

bladet uppgick den till 10 procent och för Svenska Dagbladet till 0,4 procent.

Gruppen övriga storstadstidningar består av sex tidningsföretag. Göteborgs-Posten redovisade en nettomarginal på 0 procent. Expressen och Dagens Nyheter hade båda en nettomarginal på 1 procent. Övriga tre tidningsföretag hade en nettomarginal på cirka 15 procent (Aftonbladet, 13 procent, Dagens Industri, 15 procent, och Sydsvenska Dagbladet, 17 procent).

2.1.1 Dagstidningarnas distributionskostnader

Ett dagstidningsföretags kostnader består av personalkostnader, distributionskostnader, insatsvaror inkl. köpt redaktionsmaterial, papperskostnader, avskrivningar och övriga kostnader (inkl. jämförelseförstörande kostnader). Under år 2003 uppgick de totala kostnaderna för storstadsmorgontidningarna till 5 482 mnkr (5 685 mnkr år 1997) och för landsortstidningarna till 8 095 mnkr (7 366 mnkr år 1997). Av dessa kostnader uppgick distributionskostnaderna till 1 261 mnkr (1 126 mnkr år 1997) för storstadsmorgontidningarna och till 1 371 mnkr (1 142 mnkr år 1997) för landsortstidningarna. Distributionskostnadernas andel av de totala kostnaderna för storstadsmorgontidningarna respektive landsortstidningarna år 2003 utgjorde alltså 23 procent (19,8 procent år 1997) och 16,9 procent (15,5 procent år 1997).

Under åren 1997–2003 har den genomsnittliga distributionskostnaden per exemplar för den abonnerade upplagan ökat med nästan 20 procent, från 2,37 kr till 2,82 kr.

Posten AB har till kommittén inkommit med uppgifter om den genomsnittliga prisutvecklingen under åren 2001–2004 för postdistribution av cirka 170 tidningstitlar. Uppgifterna visar att snittpriserna för Posten AB:s tidningsdistribution på lördagar stigit med cirka 22 procent under dessa år. För distributionen under vardagar har snittpriserna ökat med nästan 26 procent. Snittprisutvecklingen framgår av tabell 2.1. Jfr i övrigt uppgifterna i avsnitt 3.1.1 angående prisutvecklingen för postdistribution av dagstidningar.

Tabell 2.1. Snittprisutveckling för postdistribution av dagstidningar

År	Snittkostnad	Snittkostnad
	per exemplar vardagar, kr	per exemplar lördagar, kr
2001	2,36	9,44
2002	2,46	10,65
2003	2,69	11,09
2004	2,97	11,54

Källa: Posten AB.

2.1.2 Drifts- och distributionsstöd

Dagstidningsföretag i Sverige kan få driftsstöd för sin verksamhet. Villkoren för driftsstöd skiljer sig åt beroende på utgivningsfrekvensen av den dagstidning företaget ger ut. För t.ex. en hög- eller medelfrekvent tidning (sex-sju respektive tre-fem nummer per vecka) gäller enligt huvudregeln att den skall ha en abonnerad upplaga på minst 2 000 exemplar, dess totalupplaga skall i huvudsak vara abonnerad, dess abonnemangspris får inte vara uppenbart lägre än vad som i allmänhet tillämpas av tidningar i motsvarande kategori och dess täckningsgrad (en tidnings genomsnittliga procentuella spridning bland hushållen på utgivningsorten under de tre senaste kalenderåren) får inte överstiga 30 procent. Bestämmelserna om driftsstöd finns i presstödsförordningen (1990:524).

Tidningsföretag som ger ut dagstidningar i Sverige kan också få två olika typer av distributionsstöd för sin tidningsdistribution. Det ena distributionsstödet är ett ordinarie stöd som får lämnas för varje abonnerat exemplar av en dagstidning vars upplaga i huvudsak är betald, som har ett abonnemangspris som inte uppenbart avviker från det pris tidningar har i den kategori som tidningen tillhör och som distribueras av ett distributionsföretag eller av ett befordringsföretag i lantbrevbäringssturer eller särskilda tidningsutdelningsturer, där minst två tidningsföretag deltar. Bestämmelserna om det ordinarie distributionsstödet återfinns liksom bestämmelserna om driftsstöd i presstödsförordningen (1990:524). Det andra distributionsstödet är ett särskilt distributionsstöd för utdelning av dagstidningar på lördagar i gles- och landsbygdsområden. En

redogörelse för det särskilda distributionsstödet återfinns under avsnitt 3.

Både drifts- och distributionsstöd betalas ut av Presstödsnämnden. Under år 2003 uppgick det utbetalade driftsstödet till 406,6 mnkr, medan det ordinarie och det särskilda distributionsstödet uppgick till 74,5 mnkr respektive 10,6 mnkr.

Om det direkta statliga presstödet relateras till branschens totala utgivningskostnader (rörelsekostnader inkl. avskrivningar) för år 2003 svarade stödet för 2,8 procent av dagspressens kostnader (3,2 procent för år 1997). I detta sammanhang är det viktigt att understryka att stödbeloppen till olika tidningsföretag skiljer sig avsevärt åt. En sammanställning på branschnivå ger därför inte en rättvisande bild av stödets betydelse för enskilda tidningsföretags ekonomi.

2.2 Allmänt om tidningsdistributionen

Uppdelat på områdestyper kan det schematiskt sägas att dagstidningar delas ut i tätorter, tätortsnära landsbygder och glesbygder. Enligt Glesbygdsverkets definitioner utgörs *glesbygder* av områden med mer än 45 minuters bilresa till närmaste tätort med fler än 3 000 invånare samt är utan fast landförbindelse. *Tätortsnära landsbygder* är områden som finns inom 5 till 45 minuters bilresa från tätorter med fler än 3 000 invånare. *Tätorter* är orter som har fler än 3 000 invånare. Till tätorter räknas även områden inom fem minuters bilresa från en tätort. Gränsen 3 000 invånare har valts av Glesbygdsverket med tanke på att en tätort som har minst detta invånarantal ansetts kunna upprätthålla en acceptabel servicenivå. Enligt uppgifter från Glesbygdsverket bodde det år 2003 184 005 personer i glesbygdsområden, 1 967 619 personer i tätortsnära landsbygdsområden och 6 824 046 personer i tätorter.

Dagspressen i Sverige består av riksspridda och lokala morgontidningar och kvällstidningar. Dagspressens totalupplaga år 2003 var enligt Tidningsstatistik 4 054 500 exemplar per dag. Dagstidningar distribueras dagligen till nära 90 procent av befolkningen och omkring 80 procent av befolkningen i åldergruppen 9-79 år läser en dagstidning en genomsnittlig dag. Den totala volymen av abonnerade dagstidningar uppgick år 2003 till 933 miljoner exemplar. Dagstidningsdistributionen i Sverige omfattar totalt omkring 50 000 körda mil per dygn.

Av den totala abonnerade dagstidningsupplagan delas cirka 95 procent ut med tidningsbud tidigt på morgonen. Resterade del av upplagan delas ut med den ordinarie posten genom Posten AB:s lantbrevbärororganisation under för- eller eftermiddagen.

Den totala budutdelade upplagan uppgår till cirka 880 miljoner exemplar per år. Cirka 14 000 tidningsbud arbetar med att distribuera den budutdelade upplagan och 96 procent av den budutdelade upplagan distribueras till abonnenterna före kl. 6 på morgonen.

Marknaden för den budutdelade dagstidningsupplagan var år 2004 uppdelad på fem aktörer. Den största aktören var Tidningstjänst AB, ett helägt dotterbolag till Posten AB. De övriga fyra distributionsbolagen var Tidningsbärarna KB, Västsvensk Tidningsdistribution KB, Pressens Morgontjänst KB och Distributionscentralen i Västernorrland AB. Av det totala beloppet ordinarie distributionsstöd på cirka 75 mnkr för år 2004 fördelades 49 procent av Tidningstjänst AB, 13 procent av Pressens Morgontjänst KB, 19 procent av Tidningsbärarna KB, 14 procent av Västsvensk Tidningsdistribution KB och 5 procent av Distributionscentralen i Västernorrland AB. År 2004 anlätade de fem distributionsbolagen vid sidan av sin egen distributionsverksamhet i sin tur totalt cirka 20 underentreprenörer för utdelning av dagstidningar i olika regioner.

Enligt uppgifter från Presstödsnämnden har Tidningskoncernerna Mittmedia Västerbottens Kuriren och Norra Västerbotten planer på att bilda ett regionalt utbärningsföretag i egen regi. Företaget beräknas successivt komma i drift under åren 2005-2006.

Postutdelade tidningar bärs ut av Posten AB på den ordinarie brevbärorundan. Distributionssättet är ett komplement till distribution via bud, framförallt i geografiska områden där kostnaden för att dela ut tidningar med bud skulle bli alltför hög eller där överspredda tidningar inte hinner delas ut genom den lokala samdistributionen.

År 2001, samma år som regeringen beslutade att införa det särskilda distributionsstödet, delades 47 procent av den postdistribuerade upplagan ut av lantbrevbärare och 25 procent av stadsbrevbärare. Resterande 28 procent delades ut i postboxanläggningar på postkontor. Under år 2004 distribuerade lantbrevbärare tidningar till cirka 115 000 abonnenter, vilket motsvarar drygt 15 procent av det totala antalet hushåll som omfattas av lantbrevbärorlinjerna.

Närmare hälften av de postutdelade tidningarna på lördagar delas ut av lantbrevbärare. För resterande del av upplagan har Posten AB via Tidningstjänst AB upphandlat distributionstjänster av olika distributionsbolag.

Den totala upplagan postutdelade tidningar måndag-fredag uppgick till 53 miljoner exemplar år 2004. På lördagar uppgick den till drygt 2,7 miljoner exemplar. Volymen postutdelade tidningar har mer än halverats jämfört med år 1993. Huvudskälet till volymminskningen är att tidningsföretagen i högre utsträckning valt att anlita budföretag för att kunna tillmötesgå abonnenternas krav på att få tidningen levererad tidigt på morgonen. Andra orsaker till volymminskningen kan hänföras till befolkningsminskning i gles- och landsbygdsområden, minskning av överspridda tidningar samt en osäkerhet hos tidningsföretagen om utvecklingen av posttaxorna. Det har också förekommit att tidningsföretag avstått från särskilt kostsam lördagsutdelning i gles- och landsbygdsområden.

Sett till enstaka exemplar är tidningsföretagens kostnader för tidningsdistributionen generellt sett högst i glesbygdsområden. Med utgångspunkt från Glesbygdsverkets områdesdefinitioner finns det 60 000-70 000 tidningsabonnenter som bor i dessa områden. För denna distribution är det enligt Tidningsutgivarna inte ovanligt med distributionslinjer på 50 mil och kostnader för enstaka utbärningar på över 100 kr per tidningsexemplar och dag.

2.2.1 Effektiviseringsarbeten inom tidningsdistributionen

Distributionsföretagen arbetar kontinuerligt med att effektivisera tidningsdistributionen och samtidigt erbjuda säkrare leveranser. Distributionen av dagstidningar inom ett område inleds i packsalen i anslutning till det tryckeri där den största tidningen trycks. Datorsystem styr hur tidningarna skall packas. Till packsalen kommer också de riksspridda tidningar som skall med i distributionen. Tidningarna hämtas från packsalarna med buntbilar och körs till särskilda buntställen eller till särskilda filialer för tidningsbuden. Alternativt hämtar tidningsbuden tidningarna i direkt anslutning till packsalen.

Vid buntställena hämtar tidningsbud tidningarna till sina utdelningsdistrikt. Ett tidningsbud ansvarar i regel för ett till fyra utdelningsdistrikt, och ett distrikt innehåller normalt mellan 150 till 400 tidningar. Varje bud har tillgång till en kör- eller budbok med kör-

eller gångordning samt namn och adress på samtliga prenumeranter. I kör- eller budböckerna antecknas också förändringar såsom tillfälliga uppehåll i en prenumeration. Bud- och körböckerna används för att tidningarna skall kunna delas ut på ett kostnadseffektivt och säkert sätt.

Ett flertal olika faktorer tas i beaktande vid utformningen av ett tidningsdistrikt. Det skall vara ett naturligt geografiskt område. Vidare skall tidningsmängd, distributionssträcka, hustyper, antal trappor m.m. vara hanterbara för tidningsbudet.

På sikt har budföretagen planerat att övergå till bud- eller körböcker på handdatorer eller mobiltelefoner utrustade med programvara som anvisar gång- eller körordningar. Uppgifter om eventuella förändringar i distributionen skulle därmed omedelbart kunna förmedlas till tidningsbuden för att säkerställa en effektiv distribution. En central del i en sådan lösning är användandet av sofistikerade geografiska informationssystem (GIS) som erbjuder digitala kartor med uppgifter om hus, gator, portar och annat som är relevant för att utforma effektiva distributionsdistrikt. Dessa informationssystem kan också användas som bas i olika optimeringsprogram för att testa och få fram ännu effektivare distrikt.

I syfte att minska kostnaderna för tidningsdistributionen och öka vinsten söker distributionsföretagen också dela ut andra produkter än dagstidningar. Tillsammans med Tidningsutgivarna äger de fem distributionsbolagen omnämnda i avsnitt 2.2 bolaget MorgonTidningsDistribution KB. Bolaget arbetar inom fyra affärsområden: utbärning av andra tidningar än dagstidningar, distribution till återförsäljare av lösnummer, distribution av spelprodukter åt Svenska Spel och ATG samt distribution av olika produkter på uppdrag, t.ex. internpost till företag. Samtliga distributionsföretag som är delägare i MorgonsTidningsDistribution KB har åtagit sig att utföra sådan distribution som sålts av bolaget.

2.2.2 Alternativa lösningar för distribution av dagstidningar i gles- och landsbygdsområden

Distributionsbolagens arbete med att effektivisera distributionskedjorna, som översiktligt beskrivits i föregående avsnitt, löser inte tidningsföretagens problem med de höga kostnaderna för tidningsdistribution i gleset befolkade områden. En rad projekt har därför

genomförts och genomförs för att hitta alternativa lösningar för denna distribution.

År 2002 presenterade Forskningsinstitutet Framkom en slutrapport från projektet "Newspaper distribution in sparsely populated areas in Sweden" (M. Fredriksson, M. Johansson, D. Slimani: Dagstidningsdistribution i glesbygd. Slutrapport, Framkom AB, 2002). Framkom studerade i samarbete med tidningsutgivare och teknikleverantörer dagstidningsdistribution i svensk glesbygd. Studien gjordes med utgångspunkt från att den fysiska distributionen av dagstidningar är miljöpåverkande och att många tidningsföretag försämrat sin distributionservice i glesbygder till följd av den allt dyrare distributionen.

Framkom studerade hur ett par alternativa scenarier för tidningsdistribution skulle kunna uppfylla tidningsföretagens och konsumenternas krav på ekonomi, kvalitet och tid. I den ena studien behandlades tryckning och distribution enligt cluster-modellen. I den andra studien studerades ett text-till-tal-scenariot.

Cluster-modellen innebär att tidningarna trycks på olika satellittryckerier, som kan vara placerade i t.ex. en affär i glesbygden. Tidningarna distribueras sedan till abonnenterna med bil. Framkoms beräkningar visade att produktionskostnaden per exemplar skulle bli hög för små upplagor. I en fallstudie som genomfördes tillsammans med Norrländska Socialdemokraten skulle produktionskostnaden uppgå till cirka 25 kr per exemplar för lokalt digitaltryck i fyrfärg, trots att tidningsformatet hade minskats med cirka hälften jämfört med den ordinarie tidningen. Kostnaden jämfördes med tidningens ordinarie tryckkostnad på cirka 7,50 kr per exemplar. Kostnaden för svart-vita clustertidningar beräknades till cirka 10 kr per exemplar.

I text-till-tal-scenariot värderades användningen av tal som publiceringskanal och interaktivt styrmedel. Användarna kunde via betalsamtal genom en interaktiv kanal ta del av olika nyhetstjänster. Tekniken bedömdes lämplig för personifierade nyhetstjänster, såsom börskurser, trafikinformation och lokalnyheter. För allmän nyhetsförmedling visade emellertid studien att tekniken krävde ett visst arbete av användarna samt att kostnaden för användarna att få samma mängd nyhetsinformation som i en tryckt tidning skulle bli hög.

Varken cluster-modellen eller text-till-tal-modeller har vunnit genomslag som alternativa distributionssätt i Sverige. Vad gäller Cluster-modellen är investeringskostnaderna i de tryckpressar som

behövs alltså betydande. Samtidigt förutsätter modellen en viss distributionskedja. Detta leder sammantaget till att kostnaderna fortfarande skulle bli högre än för traditionell distribution.

En idé som diskuterats i tidningsbranschen är att använda en kombination av traditionella tryckpressar och digitalt tryck. Tanken är att det material i en dagstidning som inte innehåller dagsfärskt material skall tryckas i bilagor och distribueras ut någon eller några gånger i veckan till olika bunt- eller plockställen där distributionen kan förberedas och selekteras. Det dagsaktuella materialet trycks sedan digitalt nära ett antal av dessa plockställen för att därefter kombineras ihop med bilagorna och distribueras till abonnenterna. Denna modell har ännu inte genomförts på grund av att kostnaderna är alltför höga jämfört med vanlig distribution.

Internet har öppnat nya möjligheter för tidningsföretagen att distribuera tidningar elektroniskt till sina läsare. Det finns i dag ett antal tidningsföretag som erbjuder prenumerationer på tidningar i pdf-format. Abonnenter som abonnerar på tidningar i pdf-format kan välja att läsa tidningen direkt från skärmen eller att skriva ut den på papper. Enligt Tidningsutgivarna kan internettidningar ännu inte betraktas som ett alternativ till distribution av pappertidningar. Skälet är att de allra flesta människor fortfarande föredrar en tryckt papperstidning.

Vidare finns det i tidningsbranschen relativt långt framskridna planer på att i framtiden distribuera tidningar elektroniskt till abonnenterna på s.k. elektroniskt papper (e-papper). Modellen förutsätter att abonnenterna har tillgång till mycket tunna, mjuka skärmar. Abonnenterna skall sedan själva kunna ladda över tidningsinnehållet via t.ex. DAB-nät (digitala rundradionät), mobiltelefoninät eller bredband till e-pappret. Omfattande forskning pågår kring utvecklingen av e-papper och det finns redan i dag e-papper som är snabbt nog för att visa rörliga bilder. Dagens e-papper är än så länge svartvita, men det finns enligt uppgift från Tidningsutgivarna förväntningar om att e-papper i färg kommer att lanseras i slutet av år 2005 eller under år 2006. E-papper i färg bedöms också av branschen som nödvändigt för att e-papper på allvar skall kunna konkurrera med traditionellt tryckta tidningar.

Tidningsutgivarna deltar i flera parallella projekt inom e-papper och digitala distributionsformer för att ta fram beslutsunderlag för medlemsföretagen samt driva medlemmarnas önskemål gentemot bl.a. leverantörer. Enligt Tidningsutgivarna utgör projekten en förberedelse inför de förändringar som kommer att ske avseende

tidningsdistributionen. Det finns ett antal frågor som måste lösas innan tidningar kan börja distribueras på e-papper. Det rör sig t.ex. om användargränssnitt och upphovsrättsfrågor. I nedanstående punktlista presenteras de projektarbeten som Tidningsutgivarna för närvarande arbetar med rörande e-papper och digitala distributionsformer:

- I det europeiska projektet DigiNews 2004–2006 studeras tekniska och organisatoriska lösningar, standarder samt lösningar för design och affärsmodeller för e-pappersprodukter. Arbetet finansieras till en del med medel från VINNOVA med motfinansiering i form av tid och resurser från Tidningsutgivarna, sju tidningar som deltar i projektet samt KTH och Högskolan i Halmstad.
- Tidningsutgivarna testar e-pappersterminaler på marknaden i samarbete med Philips i ett parallellt ”snabbspår” till DigiNews. För att visualisera resultaten från de båda nämnda projekten arbetar Tidningsutgivarna i ett projekt tillsammans med Högskolan i Halmstad (Media-IT), Svensk Industridesign (SVID) och industridesignföretaget Propeller.
- Tidningsutgivarna arbetar med teknikutveckling och framtagning av standarder för att anpassa resultaten till svenska förhållanden (med avancerade tekniska lösningar, hög bredbands- och mobilpenetration, glesbygdsproblematik, etc).
- Tidningsutgivarna presenterar tekniska jämförelser mellan olika e-papperslösningar och tar fram statistik och fallstudier. Arbetet bedrivs också med standarder för att kunna sälja upplagor via webben i form av bland annat pdf-dokument och digitaltryck. I detta arbete görs också en teknisk riskanalys av påverkan på den tryckta tidningen (hur och när investeringar bör göras i nya anläggningar).

Tidningsutgivarna har uppgett att arbetet i de olika projekten utförs av dess kansli i samarbete med Ifra, ett antal medlemsföretag samt externa leverantörer. Enligt Tidningsutgivarna kan en teknisk lansering av digital distribution av dagstidningar komma att ske år 2006. Samtidigt har Tidningsutgivarna poängterat att uppgiften är osäker och att genomslaget av en sådan eventuell lansering i allra högsta grad beror på hur teknologin och affärsmodellerna utvecklas med avseende på kvalitet och pris.

2.2.3 Förutsättningar att hitta samdistributionslösningar i gles- och landsbygdsområden, m.m.

Som framgått av avsnitt 2.2 distribueras dagstidningar och post huvudsakligen i skilda utdelningsturer. Endast cirka fem procent av den totala abonnerade dagstidningsupplagan distribueras av Posten AB, framförallt i gles- och landsbygdsområden. Samtidigt uppgår tidningsföretagens och Posten AB:s kostnader för att distribuera tidningar respektive adresserade försändelser i gles- och landsbygdsområden till betydande belopp. I sammanhanget kan det nämnas att Posten AB uppgett att företaget gjorde en förlust på 200 mnkr i tidningsverksamheten år 2003.

Stora besparingar skulle kunna uppnås om det gick att åstadkomma lösningar där dagstidningar och adresserade försändelser samdistribueras. Även andra samarbeten skulle kunna utvecklas mellan Posten AB och budföretagen. Ett sådant exempel är möjligheterna att dela på kostnader för fordon. Enligt uppgift från Tidningsutgivarna i januari 2005 förs det diskussioner om olika samarbeten mellan aktörerna på distributionsmarknaden. Något samarbete har dock ännu inte kommit tillstånd.

Post- och kassaserviceutredningen (N 2003:09) har haft i uppdrag att beskriva och analysera möjligheterna till samdistribution av oadresserade tidningar och tidskrifter och adresserade försändelser. Utredningen överlämnade sitt slutbetänkande den 25 januari 2005 (SOU 2005:5 *Postmarknad i förändring*). De följande uppgifterna i detta avsnitt är en sammanfattning av utredningens uppgifter om samdistribution.

Utredningen har angett två principiella huvudalternativ till hur dagstidningar och adresserade försändelser skulle kunna samdistribueras. Det ena alternativet är att tidningsbud även distribuerar adresserade försändelser på morgonen. Det andra alternativet är att tidningar delas ut av lantbrevbärare tillsammans med adresserade försändelser under för- eller eftermiddagen.

Skälet till att tidningar och adresserade försändelser hittills inte samdistribuerats i någon större omfattning beror enligt utredningen på att det har varit svårt att hitta lösningar som samtidigt tillfredsställer både tidningsföretagens och Posten AB:s servicekrav. Ett hinder mot att överföra postdistribution på tidningsbud hänger samman med Posten AB:s krav på övernattbefordran. Posten AB som bedriver en samhällsomfattande posttjänst måste bl.a. uppfylla ett krav på att minst 85 procent av de

brev som lämnats in för övernattbefordran före en viss angiven senaste inlämningstid skall, oavsett var i landet försändelserna lämnats in, ha delats ut inom landet påföljande arbetsdag. För det fall adresserade försändelser skulle delas ut med tidningsbud tidigt på morgonen skulle nyssnämnda krav enligt Posten AB inte kunna uppfyllas, eftersom tiden skulle bli för knapp för sortering m.m.

Ytterligare hinder mot att överföra postdistribution på tidningsbud hänger samman med dels kassaservicen, dels förmedlingen av paket och värdeförsändelser. Om lantbrevbärarnas uppgifter skulle läggas ut på tidningsbud skulle följden bli att kunderna antingen skulle bli tvungna att göra kassaärenden eller kvittera ut paket eller värdeförsändelser orimligt tidigt, alternativt att en särskild runda för sådana ärenden skulle behöva inrättas. Om i stället lantbrevbärarna skulle dela ut tidningarna vid den ordinarie brevbarrundan uppstår olägenheten att abonnenterna får sina morgontidningar på för- eller eftermiddagen. En sådan försämrad service skulle enligt utredningen förmodligen resultera i att antalet abonnenter i gles- och landsbygdsområden minskar.

Post- och kassaserviceutredningen har med hänvisning till de i föregående stycken redovisade hindren att nå samdistributionslösningar funnit att de interna eller externa krav som i dag finns på Posten AB eller budföretagen måste förändras för att det skall bli möjligt för branschen att själva åstadkomma en samdistribution. En lösning som utredningen diskuterat är att sänka kvalitetskraven på övernattbefordran så att en större andel av de adresserade försändelserna kan delas ut inom två-tre dagar. Ett annat alternativ som utredningen pekat på är att sista inlämningstid för övernattbefordrad post skulle kunna tidigareläggas. Därmed skulle försändelserna kunna transporteras tidigare till utdelningskontoren för sortering och förutsättningar skapas för övernattbefordran av adresserade försändelser också om försändelserna delas ut tidigt på morgonen med tidningsbud. Ytterligare ett alternativ som utredningen pekat på är att förändra hanteringen av kassaservice samt paket och värdeförsändelser i lantbrevbärningen. Denna service skulle enligt utredningen t.ex. kunna ske på beställning eller erbjudas på närmaste lokala fasta kontor. Slutligen har utredningen diskuterat alternativet att sänka servicenivån för utdelning av dagstidningar tidigt på morgonen. Tidningsabbonenter boende i områden som är föremål för samdistribution skulle med en sådan lösning få acceptera att morgontidningen delas ut senare på dagen i samband med den ordinarie brevbarrundan.

I sina överväganden och förslag har utredningen sammanfattningsvis anfört att det för utredningens del bara kan bli aktuellt att genom ändringar i kraven på befordringstider underlätta för berörda parter att själva finna kostnadseffektiva lösningar genom frivilliga överenskommelser. Samtidigt måste det enligt utredningen ur regionalpolitisk synvinkel säkerställas att någon del av landet inte eftersätts genom att ges en sämre kvalitet på postservicen än andra delar av landet. Utredningen har i detta sammanhang anfört att utredningen försökt men inte lyckats få fram uppgifter om vilka konsekvenserna skulle bli av att slopa kravet på att kvalitetsnivåerna när det gäller befordringstider skall gälla oavsett var i landet ett brev lämnas in. Utredningen har därför avstått från att lämna några förslag som innebär ändringar i kraven på befordringstider.

3 Det särskilda distributionsstödet

3.1 Presstödsnämndens rapport om lördagsdistribution

Genom beslut den 11 april 2001 gav regeringen Presstödsnämnden i uppdrag att kartlägga och analysera hur utdelningen av dagstidningar på lördagar fungerar. Nämnden skulle bl.a. redovisa hur många abonnenter som är utan dagstidning på lördagar, vilka geografiska områden som var berörda samt vilka förändringar som skett till följd av de senaste årens prishöjningar inom tidningsdistributionen. Presstödsnämnden skulle vidare, bl.a. mot bakgrund av det statliga distributionsstödet omfattning, bedöma de ekonomiska förutsättningarna för lördagsutdelningen. Nämnden skulle dessutom redovisa om det fanns ett behov av åtgärder för att trygga lördagsutdelningen. Eventuella förslag till åtgärder skulle kostnadsberäknas.

Som en bakgrund till uppdraget anförde regeringen följande. De flesta dagstidningar deltar i den s.k. samdistributionen. Till dessa tidningar lämnas ett statligt distributionsstöd som täcker en del av kostnaderna för utdelningen. Bestämmelser om distributionsstödet finns i presstödsförordningen (1990:524). Distributionsstödet förmedlas till tidningsföretagen via ett antal distributionsföretag som själva, eller genom ett antal av dem anlitade distributörer, står för utdelningen. Under senare år har tidningsföretagens kostnader för viss utdelning av dagstidningar på lördagar ökat kraftigt, framförallt i områden som är glest befolkade. Som en följd av detta har flera tidningsföretag valt att dela ut lördagstidningen till en del hushåll först på måndagar. Även andra lösningar har prövats, t.ex. att låta abonnenterna själva hämta lördagstidningen vid vissa angivna platser. Denna utveckling visar att en konsekvens av tidningsföretagens ökade kostnader är att ett ökat antal abonnenter i

vissa glest befolkade områden riskerar att bli utan dagstidning på lördagar.

I juni 2001 redovisade Presstödsnämnden resultatet av sitt arbete till regeringen genom en rapport avseende utdelning av dagstidningar på lördagar (Presstödsnämndens Dnr 033/01). I de två nästföljande avsnitten, 3.1.1-3.1.2, redovisas en sammanfattning av rapporten. Remissinstansernas synpunkter på Presstödsnämndens rapport återfinns under avsnitt 3.1.3.

3.1.1 Presstödsnämndens avgränsning och kartläggning

Presstödsnämnden anförde inledningsvis att distributionen av lördagstidningar i glesbygdsområden sköts och administreras av Tidningstjänst AB, ett av Posten AB helägt bolag. Presstödsnämnden begränsade därför sin utredning till den distribution som var hänförlig till detta bolag. I rapporten behandlades inte den budupplaga av lördagstidningen för vilken andra distributionsföretag än Tidningstjänst AB själva svarade för organisation och administration av utdelningen.

Av Presstödsnämndens utredning framgår att tidningsutdelningen på vardagar i glesbygdsområden huvudsakligen sköts av Posten AB:s lantbrevbärare. Genom att tidningarna samdistribueras med Posten AB:s försändelser kan kostnaderna för distributionen hållas nere. Snittkostnaden för att distribuera en tidning på vardagar via lantbrevbärare till abonnenter i glesbygdsområden uppgick år 2001 till cirka två-tre kr per tidningsexemplar.

Vidare framgår det av Presstödsnämndens utredning att tidningsföretagens distributionskostnader för lördagsutdelade tidningar via lantbrevbärare steg kraftigt efter det att Posten AB på 1970-talet upphörde med sin ordinarie postutdelning på lördagar. Enligt Presstödsnämndens utredning ökade priserna för den postdistribuerade upplagan under åren 1996–2000 med 50–180 procent per distribuerat exemplar.

Under Presstödsnämndens arbete redovisade Posten AB till Presstödsnämnden att målet för bolaget varit att nå full kostnadsäckning för tidningsutdelningen på lördagar och att prishöjningarna för lördagsutdelningen under åren 1996-2000 därför legat på nivån 10–30 procent per år. Samtidigt anförde Posten AB att åtgärder vidtagits för att hålla nere prishöjningarna. En sådan åtgärd var att år 1996 ge Posten AB:s dotterbolag Tidningstjänst

AB en agentroll för distribution av dagstidningar, dvs. att efter samråd med Posten AB svara för prissättning och fakturering av utförda tjänster m.m. Åtgärden hade enligt Posten AB inneburit att den fysiska distributionen av tidningarna utförs av Posten AB under vardagar, medan den på lördagar köps av den distributör som är mest kostnadseffektiv.

Enligt Presstödsnämnden hade prishöjningarna för den post-distribuerade tidningsupplagan inneburit att gränsen nåtts och i vissa fall överskridits för de kostnader som tidningsföretagen ekonomiskt kunde acceptera för att vidmakthålla lördagsutdelning i glesbygdsområden. Presstödsnämnden angav att tidningsföretagen vidtagit någon av tre olika åtgärder för att minska kostnaderna för lördagsutdelning i glesbygdsområden. En åtgärd var att utsträcka buddistributionen på lördagar så att bilbud åker längre sträckor för att införliva tidigare lantbrevbärarexemplar i sina buddistrikt. En annan åtgärd var att placera ut s.k. samlingsbrevlådor där prenumeranterna själva får hämta tidningarna. Presstödsnämnden redovisade att inrättandet av samlingsbrevlådor medfört att vissa abonnenter kan få åka flera mil för att hämta sin tidning. Den tredje och, enligt Presstödsnämnden, vanligaste åtgärden var att tidningsföretagen dragit in lördagsutdelningen för att i stället låta distribuera lördagstidningarna på måndagar.

Utredningen visade enligt Presstödsnämnden att i stort sett hela landet berördes av problematiken kring lördagsutdelning, inte endast geografiska områden som traditionellt betraktas som glesbygd. Två tredjedelar av de lördagsexemplar som inte delades ut på lördagar fanns i områden med enbart tätortsnära landsbygd, dvs. i Syd- och Mellansverige. Enligt Presstödsnämndens rapport hade tätortsnära landsbygd i Syd- och Mellansverige en högre andel lördagstidningar som delades ut först på måndagar än vad tätortsnära landsbygd och ren glesbygd i de nordliga länen hade. Presstödsnämnden antog att den huvudsakliga orsaken till detta var att andelen överspridda tidningar är hög i de sydliga länen.

Enligt Presstödsnämnden fanns det år 2001 totalt 62 000 abonnenter i glesbygdsområden som fick sina tidningar distribuerade på lördagar. Vidare fanns det 42 000 abonnenter som fick sina lördagstidningar distribuerade på måndagar. Av dessa 42 000 abonnenter var cirka 37 000 stycken abonnenter på s.k. överspridda tidningar, vilka av praktiska skäl inte var möjliga att dela ut på lördagar, t.ex. storstadstidningar som skulle delas ut i landsorten.

Resterande 5 000 glesbygdsabbonenter fick lördagstidningar distribuerade på måndagar av kostnadsskäl.

Presstödsnämnden fann att medelpriset för lördagsutdelningen var 9,84 kr per exemplar för de 62 000 exemplar som delades ut på lördagar i glesbygdsområden. Medelpriset varierade mellan 5,50 kr och 16,20 kr för olika tidningar. Medianpriset var 10 kr per exemplar. Tidningarnas totala kostnad för ifrågavarande distribution uppgick till 29 mnkr per år. Distributionspriset per exemplar för de 42 000 exemplar som inte delades ut på lördagar kunde inte uppskattas.

Tidningsföretagen hade enligt Presstödsnämnden satt en kostnadsgräns för exemplarpriset för distributionen av dagstidningar på lördagar. Denna gräns varierade mellan 6 kr och 16 kr per exemplar. Presstödsnämnden anförde att bedömningarna skiljde sig åt mellan olika tidningsföretag och att många företag hade angett 2001 års pris för lördagsutdelning som högsta gräns. Vidare redovisade Presstödsnämnden att 18 tidningar, huvudsakligen i södra Sverige, inte hade lördagsutdelning över huvud taget i glesbygdsområden. Presstödsnämnden antog att dessa tidningsföretag ansett att priset för lördagsutdelning i glesbygdsområden skulle vara detsamma som för vardagsutdelning i dessa områden. Presstödsnämnden anförde vidare att de flesta tidningsföretag ansåg att någon form av statlig subvention behövdes för att sänka kostnaderna för lördagsdistribution i glesbygdsområden.

3.1.2 Presstödsnämndens förslag

Presstödsnämnden ansåg att abonnenternas nytta av lördagstidningarna minskar om de får dem distribuerade först på måndagar eftersom dagstidningarnas innehåll till stor del är en färskvara. Om abonnenter i glesbygdsområden inte får sina tidningar distribuerade på lördagar befarade Presstödsnämnden att detta på sikt skulle kunna medföra att människor i glesbygdsområden i mindre omfattning än tidigare kommer att abonnera på en dagstidning. Enligt Presstödsnämnden skulle detta i sin tur kunna leda till att det ökande utbudet av information och nyheter via andra medier såsom radio, TV och Internet ersätter det tryckta ordet som nyhets- och informationsförmedlare. Presstödsnämnden menade att dessa andra medier för den enskilde inte på samma sätt som en dagstidning kan fungera som ett medium för opinionsbildning och aktivt

deltagande i samhällsdebatten. Enligt Presstödsnämndens uppfattning var distributionen av dagstidningar i glesbygdsområden en såväl presspolitisk som regionalpolitisk fråga. Presstödsnämnden uttalade att tillgången till en dagstidning som distribueras samma dag som den utkommer bidrar till att bibehålla en livaktig gles- och landsbygd.

Enligt Presstödsnämnden skulle det krävas orimligt stora ekonomiska insatser för att alla hushåll i alla delar av Sverige skulle kunna få dagstidningar distribuerade på lördagar. Presstödsnämnden gjorde bedömningen att en rimlig målsättning vore att distributionen av lördagstidningar skall bibehållas på minst den nivå som förelåg år 2001. För att göra detta möjligt skulle det enligt Presstödsnämnden krävas statliga insatser genom höjning av stödet för sådana lördagsexemplar som postdistribueras.

Den modell av statligt stöd som Presstödsnämnden förordade var en subvention per exemplar vid postdistribution av dagstidningar på lördagar i glesbygdsområden. Presstödsnämnden anförde att fördelen med en sådan utformning av stödet är att den anknyter till nuvarande system för distributionsstöd och att stödet blir lika stort för varje tidningsexemplar med glesbygdsspridning. Den nackdel Presstödsnämnden såg med modellen var att tidningsföretag skulle kunna välja att subventionera lördagsdistributionen på den nivå som förelåg år 2001 utan att de abonnenter som inte längre fick tidningar distribuerade på lördagar återigen kommer med i lördagsdistributionen.

Mot bakgrund av att Presstödsnämndens utredning visat att de flesta tidningsföretag kunde acceptera en distributionskostnad på cirka sex kr per distribuerat lördagsexemplar gjorde Presstödsnämnden den bedömningen att en sänkning av medelkostnaden med fyra kr erfordrades för att bibehålla lördagsutdelningen på 2001 års nivå. Presstödsnämnden bedömde vidare ett antal måndagsutdelade lördagstidningar på nytt skulle komma att delas ut på lördagar. I sina kostnadsberäkningar utgick Presstödsnämnden från att nära hälften av måndagsexemplaren, exkl. över-spridda exemplar, åter skulle komma att bli lördagsutdelade, dvs. cirka 2 500 exemplar.

3.1.3 Remissinstansernas synpunkter på Presstödsnämndens rapport

Presstödsnämndens rapport skickades på remiss till ett flertal myndigheter, organisationer och företag. Ett tjugotal av remissinstanserna svarade på remissen. Samma dag som remisstiden gick ut hölls också ett remissmöte, varvid sju av remissinstanserna närvarade.

Nästan samtliga av remissinstanserna ställde sig bakom Presstödsnämndens problembeskrivning och ansåg att något behövde göras för att bibehålla utdelningen av dagstidningar på lördagar i glesbefolkade områden. De flesta ansåg också att ett särskilt distributionsstöd var ändamålsenligt, men många påpekade att beräkningsunderlaget var svårbedömt, varför det var svårt att avgöra om nivån på det föreslagna stödet var väl avvägd. Många av remissinstanserna ansåg också att stödet borde utvärderas efter något år.

Tidningsutgivarna, vars remissvar Pressens Samdistribution, Tidningsbärarna KB och Västsvensk tidningsdistribution KB ställde sig bakom, var i princip positiva till det nya stöd som Presstödsnämnden föreslagit. Tidningsutgivarna framhöll dock att också andra företag än Posten AB fått kostnadsökningar, varför stöd borde ges även för sådan distribution som tidningsföretagen bedriver i egen regi eller via ett distributionsföretag. Tidningsutgivarna ansåg vidare att underlaget för Presstödsnämndens rapport var bristfälligt och bedömde att ett stöd med fyra kr per exemplar inte var tillräckligt, eftersom kostnaderna i många fall var väsentligt högre och ytterligare kostnadsökningar var att vänta. Tidningsutgivarna föreslog en annan stödmodell innebärande att lördagsdistributionen sker till ett fast pris för tidningsföretagen i kombination med någon form av statligt bidrag för kostnads-täckning till Posten AB och andra distributionsföretag som verkar under motsvarande förhållanden.

Pressgruppen var positiva till ett extra distributionsstöd men ansåg samtidigt att lösningen på problemet med lördagsdistributionen i första hand var en praktisk och regionalpolitisk fråga som skulle kunna lösas genom planering och samordning. Regelverket för Posten AB borde enligt Pressgruppen ses över och det borde ställas krav på Posten AB att samverka med andra distributionsföretag i syfte att hitta rationaliseringsmöjligheter för distribution i glesbygdsområden. Pressgruppen framförde även att tid-

ningsdistributionen har vissa generella problem som inte bara rör Posten AB samt att det på sikt kan bli problem även med distribution av dagstidningar på vardagar i glesbygdsområden, eftersom även denna distribution är mycket kostsam för tidningsföretagen. Slutligen ansåg Pressgruppen att det av Presstödsnämnden föreslagna stödbeloppet sannolikt var för litet eftersom det kunde förväntas ytterligare prishöjningar för lördagsdistributionen.

Journalistförbundet ansåg att principen för det föreslagna stödet var riktig men att nivån på stödet var för låg. Journalistförbundet uttalade att det är viktigt att sträva efter samdistribution av tidningar och post samt att stöd bör ges oavsett distributionsägare. Journalistförbundet vände sig emot att ett direkt stöd skulle ges till Posten AB. Journalistförbundet framhöll också att distributionen i glesbygd är viktig samt befarade att intresset att bevaka glesbygden minskar om tidningar inte delas ut i dessa områden.

Posten AB anförde att grundproblematiken med tidningsdistribution i gles- och landsbygdsområden är att abonnenterna inte är beredda att betala för hela distributionskostnaden. Posten AB anförde vidare att bolaget fick ett krav på avkastning i samband med bolagiseringen år 1993 samt att den subvention av tidningsdistributionen som Posten AB stått för under en längre tid inte längre var möjlig till följd av Posten AB:s försämrade resultat. Posten AB ville inte ha ett direkt stöd, utan ansåg att lösningen med ett särskilt distributionsstöd var bättre. Slutligen anförde Posten AB att ytterligare prishöjningar var att vänta för distributionen av dagstidningar på lördagar.

Riksrevisionsverket identifierade i Presstödsnämndens rapport två huvudargument för ett extra distributionsstöd. Det ena argumentet var hänförligt till demokratiska värden och det andra var hänförligt till abonnenternas lojalitet. Riksrevisionsverket saknade i rapporten ett underlag där abonnenternas inställning till lördags- respektive måndagsdistribution av lördagstidningar redovisas. Ett sådant underlag hade enligt Riksrevisionsverket givit en mer heltäckande bild av lördagsdistributionens betydelse i glesbygdsområden och visat behovet av ett extra distributionsstöd.

Göteborgs universitet hänvisade i sitt remissvar till forskning som visar att hushållsdistributionen av dagspress är en väsentlig faktor bakom den höga dagstidningsläsningen i landet samt att det är angeläget att distributionen fungerar om man vill slå vakt om den omfattande dagstidningsläsningen i Sverige. Universitetet framhöll även en rättvisaspekt som handlar om konkurrensneutralitet

mellan olika medier och gjorde en jämförelse med must carry för TV och målet att Internet skall nå alla. Slutligen ansåg universitetet att det var svårt att bedöma beräkningsunderlaget för förslaget.

Folkrörelserådet Hela Sverige ska leva anförde att det är viktigt att fördela samhällsresurser så att de berörda områdena inte missgynnas ytterligare. Folkrörelserådet framhöll också att lördagsutdelning av dagstidningar är en viktig fråga för många människor i gles- och landsbygdsområden.

3.2 Regelverket för det särskilda distributionsstödet

Bestämmelserna om det särskilda distributionsstödet för utdelning av dagstidningar på lördagar återfinns i förordningen (2001:898) om särskilt distributionsstöd. Förordningen utfärdades den 29 november 2001 och den gällde ursprungligen till och med den 31 december 2004 (prop. 2001/02:1 utg.omr. 1, bet. 2001/02:KU1, rskr. 2001/02:55). Genom förordningen (2004:1378) om dels fortsatt giltighet av förordningen (2001:898) om särskilt distributionsstöd, dels ändring i samma förordning har förordningens giltighetstid förlängts till och med den 31 december 2005. Den ändring som infördes genom förordningen var möjligheten att fördela särskilt distributionsstöd även under år 2005.

Förordningen (2001:898) innehåller fyra paragrafer. I 1 § första stycket föreskrivs att förordningen innehåller bestämmelser om särskilt distributionsstöd som under åren 2002, 2003, 2004 och 2005 kan lämnas till företag som ger ut dagstidningar. I andra stycket stadgas att om inte annat sägs i denna förordning skall bestämmelserna i presstödsförordningen (1990:524) tillämpas. I 2 § anges att stöd kan lämnas för utdelning av dagstidningar på lördagar i gles- och landsbygdsområden. Vidare föreskrivs det i 3 § att Presstödsnämnden bestämmer storleken på stödet efter vad som i det enskilda fallet är skäligt med hänsyn till kostnaden för distribution i området. Stödet får dock uppgå till högst 4 kr per distribuerat exemplar och får endast avse kostnader som överstiger 6 kr per distribuerat exemplar. Stöd får inte lämnas om tidningens sammanlagda kostnad för distribution under måndag-lördag understiger 16 kr per abonnent. Slutligen stadgas det i 4 § att Presstödsnämnden betalar ut stödet årsvis i efterskott.

Som framgår av 2 § förordningen (2001:898) om särskilt distributionsstöd skall bestämmelserna i presstödsförordningen

(1990:524) tillämpas om inte annat sägs i förordningen. De materiella bestämmelser som därvid blir tillämpliga återfinns i 4 kap. presstödsförordningen. Bestämmelserna är gemensamma med vad som gäller för det ordinarie distributionsstödet och de ställer bl.a. upp några grundläggande förutsättningar för att ett tidningsföretag skall kunna erhålla stöd. Till en början måste tidningarna delas ut i samdistribution. Vidare måste distributionsföretaget tillämpa en likaprisprincip som enligt huvudregeln innebär att storleken av det enskilda tidningsföretagets abonnerade upplaga inom distributionsområdet inte skall inverka på distributionsavgiften per distribuerat exemplar. Tidningsföretagen skall också skriftligen förbinda sig att avstå från egen distribution samt överlämna hela distributionsarbetet till distributionsföretaget i det område där tidningen deltar i stödberättigad samdistribution. Relevanta bestämmelser i 4 kap. återges i de nästföljande styckena.

Enligt 4 kap. 1 § presstödsförordningen får distributionsstöd lämnas för varje abonnerat exemplar av en dagstidning vars upplaga i huvudsak är betald, som har ett abonnemangspris som inte uppenbart avviker från det pris tidningar har i den kategori som tidningen tillhör och som distribueras av ett distributionsföretag eller av ett befordringsföretag i lantbrevbärarturer eller särskilda tidningsutdelningsturer, där minst två tidningsföretag deltar. För att ett tidningsföretag skall få distributionsstöd skall tidningsföretagen enligt 2 § skriftligen förbinda sig att avstå från egen distribution av en abonnerad dagstidning inom alla områden där stödberättigad samdistribution förekommer om denna påbörjas vid en tidpunkt då den egna tidningen kan medfölja, och överlämna hela distributionsarbetet till postbefordringsföretaget respektive distributionsföretaget i varje område där tidningen deltar i stödberättigad samdistribution. Vidare finns det möjlighet för Presstödsnämnden att medge att ett distributionsföretag som underentreprenör anlitar ett tidningsföretag eller ett företag som ägs av eller ingår i en koncern med tidningsföretag. De närmare förutsättningarna för att ett sådant undantag skall få meddelas återfinns i 2 § andra stycket. I 3 § ges det möjlighet för två distributionsföretag att samtidigt svara för stödberättigad samdistribution inom ett distributionsområde om Presstödsnämnden medger det. I nyssnämnda sammanhang anses ett postbefordringsföretags särskilda tidningsutdelningsturer, med undantag av lantbrevbärningsturer, som ett distributionsföretag.

I 4 kap. 5 § föreskrivs att ett distributionsföretag får förmedla distributionsstöd endast om företaget skriftligen förbinder sig till Presstödsnämnden att uppfylla följande villkor:

- Företaget skall inom sitt verksamhetsområde anordna samdistribution där förutsättningar finns för stödberättigad samdistribution.
- För samdistributionen skall företaget tillämpa prissättning enligt andra stycket för sådana tidningsföretag som har undertecknat en förbindelse enligt 2 § och ger ut tidningar som normalt kommer ut med minst ett nummer varje vecka. För en tidning som kommer ut en gång per vecka gäller att den skall ha minst en procents hushållstäckning i den blockregion där tidningens utgivningsort är belägen. Prissättningen skall vidare vara sådan att storleken av den enskilda tidningens abonnerade upplaga inom distributionsområdet inte inverkar på distributionsavgiften per distribuerat exemplar. Om det blir väsentliga kostnadsskillnader på grund av att tidningarna väger olika mycket per exemplar, att någon av tidningarna föranleder mer administrativt arbete än de andra eller att någon av tidningarna föranleder särskilda transportkostnader får dock prissättningen anpassas till dessa skillnader. En sådan prissättning får däremot inte innebära att priset för distributionen av ett exemplar av den mest kostnadskrävande tidningen blir mer än tio procent högre än priset för distribution av ett exemplar av den minst kostnadskrävande tidningen.
- Företaget skall hålla samdistributionen öppen för samtliga dagstidningar vars upplaga är i huvudsak betald och har ett abonnemangspris som inte uppenbart avviker från vad tidningar har i den kategori som tidningen tillhör och som vid tiden för samdistributionens början finns tillgängliga på orten.
- Företaget skall delge anbud på samdistribution inom ett distributionsområde till samtliga dagstidningar som har undertecknat förbindelse enligt 2 § vid en och samma tidpunkt.

Av 4 kap. 6 § framgår att ett distributionsföretag inte får förmedla distributionsstöd, om distributionsföretaget ägs av eller ingår i en koncern med ett eller några få tidningsföretag. Ett sådant distributionsföretag får dock förmedla distributionsstöd

- om Presstödsnämnden medger det, och
- om distributionsföretaget först samtycker till att ett tidningsföretag som berörs av samdistribution som anordnas av distributionsföretaget efter framställning till Presstödsnämnden skall kunna få de uppgifter som behövs för att kunna bedöma kostnader och kostnadsfördelning för en planerad eller pågående samdistribution.

Om ett distributionsstöd förmedlas av ett postföretag skall företaget enligt 4 kap. 7 § skriftligen förbinda sig att uppfylla de villkor som anges i 5 § 2–4. Slutligen skall det nämnas att det i 4 kap. 9 och 11 §§ finns bestämmelser om följderna av att ett företag inte iakttagit förbindelse i 2 § eller ett tidningsföretag får vinst av tidsningsdistributionen på ett sätt som uppenbarligen innebär ett kringgående av föreskrifter om prissättning enligt 5 § andra stycket. I det förra fallet skall enligt huvudregeln företaget till Presstödsnämnden betala ett belopp som motsvarar vad företaget oriktigt har fått. I det senare fallet skall distributionsstöd inte betalas ut.

3.3 Tillämpningen av det särskilda distributionsstödet

3.3.1 Inledning

I regleringsbrev för år 2003 och 2004 ålade regeringen Presstödsnämnden att utvärdera det särskilda distributionsstödet. Nämnden skulle bl.a. göra en bedömning om stödnivåerna var ändamålsenliga och vilka effekter som stödet fått på lördagsutdelningen. Presstödsnämndens utvärdering av stödet för år 2003 redovisades i maj 2004. Uppgifterna i avsnitt 3.3.2–3.3.6 utgör en sammanfattning av denna utvärdering. I avsnitt 3.3.7 återfinns uppgifter från Presstödsnämnden om utbetalat stöd för år 2004. För år 2005 har tio mnkr avsatts för det särskilda distributionsstödet.

3.3.2 Presstödsnämndens beräkningskriterier

Presstödsnämnden har vid tillämpningen av förordningen (2001:898) om särskilt distributionsstöd använt följande kriterier för beräkning av stödet:

- Veckokostnaden måndag-lördag per abonnent respektive lördagskostnaden per distribuerat exemplar har antagits vara densamma som den genomsnittliga vecko- respektive lördagskostnaden under september månad i det utdelningsdistrikt där exemplaret distribuerats.
- Kostnaderna har inkluderat distributionsföretagens administrationstillägg.
- Utdelning av dagstidningar på helgdagsaftnar som infaller på andra dagar än lördagar har inte varit stödberättigad.

Presstödsnämnden har använt nyss redovisade beräkningskriterier efter samråd med distributionsföretagen. Skälet till att vecko- respektive lördagskostnaden har antagits vara densamma som en genomsnittskostnad beror på att distributionsföretagens administrativa system inte klarar av att till en rimlig kostnad beräkna veckokostnaden och lördagskostnaden per enskilt abonnemang. Presstödsnämnden har därför godkänt att kostnaderna beräknas på utdelningsdistrikt och inte på enskilda abonnenter. Enligt Presstödsnämnden har tillämpningen i praktiken inneburit att tidningsföretagen kan ha erhållit stöd även för icke stödberättigade exemplar.

3.3.3 Utbetalat stöd

Under år 2003 fanns det fem distributionsföretag som kunde förmedla särskilt distributionsstöd till tidningsföretagen. Dessa var Tidningstjänst AB, Pressens samdistribution AB, Västsvensk Tidningsdistribution KB, Tidningsbärarna KB och Pressens Morgontjänst KB. I praktiken fördelade samtliga bolag utom Tidningsbärarna KB och Pressens Morgontjänst KB ett särskilt distributionsstöd.

För år 2002 uppgick utbetalat stöd till 10,9 mnkr och för år 2003 uppgick det till 10,6 mnkr. Den sammanlagda stödberättigade upplagan under år 2003 uppgick till 2,9 miljoner exemplar. För år 2004 uppgick utbetalat stöd till cirka 9,5 mnkr. Se vidare avsnitt 3.3.7 angående stödet för år 2004.

3.3.4 Effekten av det särskilda distributionsstödet

Tidningsföretagen har till Presstödsnämnden redovisat att lördagsdistributionen i gles- och landsbygdsområden under år 2003 legat på ungefär samma nivå som år 2001. Ett mindre antal abonnenter, totalt 250 stycken, har återfått sin lördagsdistribution. Av dessa är 100 stycken abonnenter på Tidningen Ångermanland och 150 stycken abonnenter på Norra Västerbotten.

Ett flertal tidningsföretag har uppgett att de tack vare stödet kunnat erbjuda sina abonnenter en bibehållen servicenivå. Huvuddelen av tidningarna har samtidigt uppgett att ett stort antal abonnenter troligtvis kommer att bli utan lördagsutdelning om stödet upphör. Uppgifterna om antalet abonnenter som skulle kunna bli utan lördagsutdelning har varierat mellan tidningarna, allt ifrån 200 abonnenter till 1 500 abonnenter per tidning.

3.3.5 Tidningsbranschens synpunkter på det särskilda distributionsstödet utformning

Alla tidningsföretag utom ett angav till Presstödsnämnden att stödet bör finnas kvar. Vidare ansåg många av företagen att stödet även fortsättningsvis bör vara inriktat specifikt på lördagsdistribution. De tidningar som tyckte att stödet i stället bör inarbetas i det ordinarie distributionsstödet efterlyste en generell höjning av distributionsstödet jämte en försäkring om att stödet inte urholkas med tiden.

När det gäller själva konstruktionen av stödet ansåg ett mindre antal av tidningsföretagen att stödet var rätt utformat. Ett tidningsföretag uppger att stödet inte var rätt utformat eftersom tredagarstidningar i praktiken utesluts från stöd på grund av att dessa tidningars sammanlagda kostnad för distributionen under måndag-lördag understiger 16 kr per abonnent. Ett annat tidningsföretag ansåg att stöd bör ges till verkligt antal redovisade "högkostnadsdistributioner". Ytterligare ett tidningsföretag ansåg att stödet bör regionaliseras så att det beräknas på ett annat sätt i glesbygdsområden där avstånden är stora och antalet hushåll relativt få. Slutligen ansåg ett tidningsföretag att stödet bör ges en trappstegsformad konstruktion där dyrare distributioner berättigar till högre stöd.

Beträffande nivån på det särskilda stödet ansåg ett flertal tidningsföretag att stödnivån är alltför låg eftersom den verkliga

kostnaden för lördagsdistribution i gles- och landsbygdsområden är mycket hög och kostnaden för postdistribution fortsätter att stiga. Ett mindre antal tidningsföretag ansåg att stödnivån var rätt utformad.

Även distributionsföretagen Tidningstjänst AB (TAB), Västsvensk Tidningsdistribution KB (VTD) och Tidningsbärarna KB (Tidningsbärarna) inkom till Presstödsnämnden med synpunkter på det särskilda distributionsstödet. Samtliga distributionsföretag ansåg att stödet bör finnas kvar, men Tidningsbärarna och VTD ansåg att stödet bör inarbetas i det ordinarie distributionsstödet.

TAB uppgav att stödet inneburit ett visst merarbete för bolaget och uppskattade den administrativa merkostnaden till cirka två arbetsdagar. VTD ansåg att stödet fungerat bra administrativt och uppskattade administrationskostnaden till fem procent av stödet. Tidningsbärarna ansåg att stödet är administrativt näst intill omöjligt att sköta efter regelverket.

När det gäller frågan om stödets konstruktion ansåg både VTD och Tidningsbärarna att det särskilda stödet inte var rätt konstruerat. Tidningsbärarna förordade att stödet borde läggas ut på samtliga vardagar. TAB ansåg däremot att konstruktionen i stort sett var riktig. De synpunkter TAB anförde kring stödets konstruktionen var att kostnadsnivån på 16 kr per abonnent är allt för hög för tidningar med en periodicitet på två-tre nummer per vecka. Enligt TAB borde stödet omformas så att även låg- och medelfrekventa tidningar skulle kunna uppbära stöd för lördagsdistribution. Vidare borde det enligt TAB övervägas om stödet enbart bör omfatta de tidningsexemplar som postdistribueras måndag-lördag. Enligt TAB är kostnaden för lördagsdistribution i en budorganisation normalt densamma som för vardagar, med undantag för en något högre ob-ersättning på lördagar. TAB angav att stöd till buddistribution på lördagar kan leda till att utdelning på lördagar blir billigare än utdelning på vardagar. Ett särskilt stöd borde därför enligt TAB inte utgå för buddistribuerade exemplar på lördagar, åtminstone inte i områden där den lokala tidningen buddistribueras på lördagar.

3.3.6 Presstödsnämndens bedömning av det särskilda distributionsstödet

Presstödsnämnden bedömde vid sin utvärdering av det särskilda distributionsstödet för år 2003 frågan om stödet skulle finnas kvar även fortsättningsvis. Presstödsnämnden fann, mot bakgrund av lämnade synpunkter från tidnings- och distributionsbolag, att det torde behövas någon form av stimulansåtgärder för att bibehålla utdelningen av dagstidningar på lördagar, främst i glesbygder. I avvaktan på ytterligare utredning kring stödet förordade därför Presstödsnämnden en fortsättning av det särskilda stödet.

3.3.7 Det särskilda distributionsstödet år 2004

Liksom under år 2003 fanns det år 2004 fem distributionsföretag som kunde förmedla särskilt distributionsstöd till tidningsföretagen. Skillnaden var att Pressens Samdistribution AB, som avvecklade sin verksamhet den 31 december 2003, ersatts av Distributionscentralen i Västernorrland AB. Enligt Presstödsnämnden kommer samtliga bolag utom Tidningsbärarna KB och Pressens Morgontjänst KB att fördela ett särskilt distributionsstöd för år 2004. Presstödsnämnden hade dock i slutet av januari 2005 inte fått in någon ansökan om stöd från Distributionscentralen i Västernorrland AB. Vid nämnda tidpunkt förelåg det därför en viss osäkerhet om den slutliga kostnaden för det särskilda distributionsstödet år 2004.

Enligt uppgifter från Presstödsnämnden uppgick den stödberättigade upplagan för år 2004 till 3,1 miljoner exemplar (exkl. den upplaga som distribuerats av Distributionscentralen i Västernorrland AB). En tabell över utbetalat särskilt distributionsstöd för distribution under år 2004 återfinns i *bilaga 2*. Tabellen är uppdelad på post- respektive budutdelade exemplar. Av tabellen framgår att huvuddelen av stödet, knappt 8,3 mnkr av totalt 9,5 mnkr, gått till postdistribuerade tidningar. Det genomsnittliga utbetalade stödet per distribuerat exemplar uppgick till 3,09 kr för år 2004. Motsvarande belopp år 2003 var 3,66 kr. Förklaringen till ökningen av den stödberättigade upplagan mellan åren 2003 och 2004, från 2,9 miljoner exemplar till 3,1 miljoner exemplar, torde bl.a. kunna härledas till att fler tidningsexemplar blivit stödberät-

tigade på grund av de senaste årens prishöjningar för tidningsdistributionen.

3.4 Kommitténs hearing om det särskilda distributionsstödet

3.4.1 Inledning

Under kommittésammanträdet den 11 januari 2005 höll kommittén en hearing om det särskilda distributionsstödet. Vid hearingen närvarade företrädare för Tidningsutgivarna (TU), Norrländska Socialdemokraten (NSD), Tidningstjänst AB (TAB) och Västsvensk Tidningsdistribution KB (VTD), se *bilaga 3*. En sammanfattning av de uppgifter som framkom vid hearingen redovisas i detta avsnitt.

3.4.2 Distributionssituationen i gles- och landsbygdsområden

Enligt NSD har tidningsföretag större möjligheter att jobba med kostnaderna för tidningsdistribution på vardagar än på lördagar i gles- och landsbygdsområden. På lördagar är de flesta tidningsföretag hänvisade till att distribuera tidningar i glesbefolkade områden via Posten AB. Företagen har emellertid inte något utrymme att förhandla med Posten AB om priserna för denna distribution. Posten AB:s taxor för tidningsdistributionen är fasta.

NSD har uppgett att distributionskostnaderna står för 23 procent av tidningsföretagets totala kostnader och att distributionen via Posten AB på lördagar i gles- och landsbygdsområden kostar företaget 11,73 kr per exemplar, vilket är 8–8,50 kr mer än motsvarande distribution på vardagar. Enligt NSD skulle det vara olönsamt för företaget att differentiera sina abonnemangspriser utifrån distributionskostnaderna, eftersom en sådan åtgärd skulle leda till ett stort bortfall av abonnenter.

De sista fyra–fem åren har distributionsbolagen jobbat intensivt med att effektivisera sin verksamhet. VTD har gjort miljoninvesteringar, bl.a. för att utforma elektroniska kartor. Genom användande av elektroniska kartor (geografiska informationssystem) och andra moderna tekniska hjälpmedel kan distributionsbolagen utforma effektivare utdelningsdistrikt och snabbt förmedla förändringar i distributionen till tidningsbudet. Enligt VTD tar det

emellertid lång tid för distributionsbolagen att räkna hem investeringar i modern teknik. De flesta distributionsbolag har därför inte gjort sådana investeringar.

Distributionsverksamheten är mycket personalintensiv. Av distributionsbolagens kostnader ligger cirka 80 procent på personalkostnader. Andra väsentliga kostnader för distributionsbolagen är hänförliga till fordon och drivmedel. Med hänsyn till denna kostnadsstruktur är det väldigt svårt för distributionsbolagen att sänka sina kostnader.

Det vore en fördel om budföretagen skulle kunna utveckla effektivare distributionslösningar i samarbete med Posten AB. Andra områden för samarbete är möjligheterna att dela på kostnader för fordon och att åstadkomma samdistribution i gles- och landsbygdsområden. Alla skulle tjäna på om Posten AB och budföretagen skulle kunna dela på kostnaderna för distributionen i gles- och landsbygdsområden i högre utsträckning.

Det har varit aktuellt under många år att försöka åstadkomma ett samarbete mellan Posten AB och budföretag om samdistribution. Det finns också en positiv inställning från Posten AB:s sida att samdistribuera försändelser under vardagarna. TU har bra kontakter med Posten AB:s ledning och de för tillsammans diskussioner om samdistributionslösningar. TU har också haft kontakter med Post- och kassaserviceutredningen (N 2003:09) i frågor som rör samdistribution.

Enligt TU har det saknats en helhetssyn från statens sida. Å ena sidan framhålls värdena med tidningsdistributionen, å andra sidan är det svårt för marknadsaktörerna att inom det nuvarande regelverket själva åstadkomma samdistribution och därmed en billigare distribution.

Alternativa distributionsvägar skulle i framtiden kunna lösa problemet med den kostsamma distributionen av papperstidningar på lördagar i gles- och landsbygdsområden (jfr avsnitt 2.2.2). Enligt VTD kommer emellertid papperstidningen att finnas kvar under mycket lång tid framöver. Nättidningar och e-papperstidningar kommer inte att vara något alternativ till papperstidningar inom de närmaste åren. En annan aspekt i sammanhanget är att de abonnenter som förlorat eller ligger i farozonen för att förlora lördagsdistributionen normalt sett inte tillhör den kategori personer som läser tidningar på Internet. En tredje aspekt är att tidningsföretagen ännu inte har färdigutvecklat sina affärsmodeller för att kunna tjäna pengar på internettidningar. Ett statligt stöd för

att påskynda utvecklingen av alternativa distributionsmetoder skulle vara positivt, men uppfattningen är att aktörerna inom tidningsbranschen själva sköter utvecklingsarbetet med nya distributionssätt på bästa sätt.

En sammanfattning av aktörernas synpunkter på distributions-situationen i glesbefolkade områden är att distributionen för tidningsföretagen är en ren taxefråga. En längre tid har tidningsföretagen själva burit de allt högre kostnaderna för distributionen, men efter hand har kostnaderna blivit så höga att tidningsföretagen ifrågasatt om det enbart är deras ansvar att abonnenter i glesbefolkade områden skall få sin tidning distribuerad på lördagar. Tidningsföretagen menar att de själva inte kan stå för hela kostnaden för lördagsdistributionen.

3.4.3 Synpunkter på konstruktionen av det särskilda distributionsstödet

Inom branschen råder det i princip en samstämmighet om att det särskilda distributionsstödet fyller sitt syfte. En teknisk synpunkt på konstruktionen av det särskilda distributionsstödet är att bestämmelserna i förordningen (2001:898) om särskilt distributionsstöd inte överensstämmer med de verkliga förhållandena inom tidningsdistributionen. I förordningen förutsätts att distributionskostnaden per enstaka exemplar skall beräknas. Distributionsbolagens administrativa system klarar emellertid inte av att till en rimlig kostnad beräkna distributionskostnaden per enstaka exemplar. Enligt VTD skulle de administrativa kostnaderna för det särskilda stödet uppgå till cirka 25 procent av utbetalat stöd om kostnaderna skulle beräknas per enstaka exemplar. Presstödsnämnden har därför i samråd med branschen bestämt att kostnaden per exemplar i stället beräknas utifrån en snittkostnad i de olika utdelningsdistrikten. En bättre lösning vore dock om det direkt i förordningen framgår att beräkningen skall göras på det sätt som Presstödsnämnden gjort.

En annan synpunkt är att cirka 20 tidningsföretag som har en utgivningsfrekvens på ett-tre nummer per vecka inklusive lördagsnumret inte kommer upp till den veckokostnad på 16 kr per abonnent som anges i förordningen (2001:898) om särskilt distributionsstöd. De är därmed inte berättigade att erhålla ett särskilt distributionsstöd. Samtidigt väger kostnaden för lördagsdistribu-

tionen relativt sett tyngre för dessa tidningsföretag än för tidningsföretag med en högre utgivningsfrekvens. Det vore därför värdefullt om det särskilda distributionsstödet anpassas även till de distributionskostnader som gäller för tidningar med en lägre utgivningsfrekvens. Ett sätt att åstadkomma detta vore att ta bort föreskriften om att stöd inte får lämnas om tidningens sammanlagda kostnad för distribution under måndag–lördag understiger 16 kr per abonnent. Ett annat alternativ vore att göra två olika system för det särskilt distributionsstödet, ett för få- och medelfrekventa dagstidningar och ett för högfrekventa dagstidningar.

Vidare vore det enligt tidningsbranschen logiskt om också den distribution som utförs på helgdagsaftnar som infaller på andra dagar än lördagar vore berättigad till stöd enligt förordningen (2001:898) om särskilt distributionsstöd, eftersom tidningsdistributionen även på dessa dagar är mycket kostsam för tidningsföretagen.

Inom branschen finns det även önskemål om att den distribution som sker på söndagar skall omfattas av ett särskilt distributionsstöd. Distributionen på söndagar är dyrare än på lördagar, vilket bl.a. hänger samman med högre personalkostnader till följd av högre ob-ersättning. En annan bidragande orsak till den högre kostnaden på söndagar är att den överspridda upplagan är mindre på söndagar än på lördagar.

Enligt gjorda uppskattningar kan distributionskostnaden i Gävle-området på söndagar beräknas vara cirka 10–15 öre dyrare per exemplar än på lördagar. I Norrköpingsområdet kan distributionskostnaden för överspridda rikstidningar beräknas vara fem–sex kr dyrare per exemplar på söndagar än på lördagar. Generellt sett är distributionskostnaden på söndagar cirka 50 procent dyrare än på lördagar.

VTD har uppgett att ett flertal tidningsföretag med en utgivningsfrekvens på sex dagar i veckan har vänt sig till företaget med frågor om kostnaden att distribuera dagstidningar på söndagar. Att sexdagarsstidningar inte utökar sin utgivningsfrekvens beror enligt VTD till stor del på de höga distributionskostnaderna på söndagar. VTD har också pekat på att de höga distributionskostnaderna är skälet till att överspridda tidningar inte distribueras på lördagar och söndagar i glesbefolkade områden.

Om lördagsdistributionen skall bibehållas på nuvarande nivå anser de flesta att stödet måste vara separerat från det ordinarie distributionsstödet och riktat just mot lördagsdistribution. Det kan

inte inarbetas i det ordinarie stödet, eftersom tidningsföretagen då skulle få en större valfrihet och sannolikt finna företagsekonomiskt mera lönsamma alternativ att använda medlen på än att bibehålla viss mycket kostsam lördagsutdelning.

3.4.4 Konsekvenser av det särskilda distributionsstödet

Inom tidningsbranschen tycker man generellt sett att stödet fungerat väl och att det fyller sitt syfte. Tack vare det särskilda distributionsstödet har lördagsutdelningen kunnat bibehållas på samma nivå som år 2002 när stödet infördes. Det råder enighet om att många tidningsföretag skulle ha dragit in lördagsutdelningen för ett stort antal abonnenter i gles- och landsbygdsområden för det fall stödet inte hade funnits.

NSD har uppgett att företaget i dag har 3 700 abonnenter i gles- och landsbygdsområden som får tidningen distribuerad via Posten AB. För 1 400 av dessa abonnenter har företaget tidigare dragit in lördagsdistributionen. NSD har uppskattat att företaget skulle bli tvunget att dra in lördagsutdelningen för ytterligare 200–300 abonnenter om det särskilda stödet skulle upphöra. De av NSD:s prenumeranter som mister sin lördagsdistribution ges en rabatt på 10 procent av abonnemangspriset. NSD:s erfarenhet är att 10–15 procent av abonnenterna upphör att prenumerera om de mister sin lördagsdistribution.

4 Pressutredningen -94

4.1 Pressutredningen-94

Den senaste statliga offentliga kommitté som haft i uppdrag att utreda och lämna förslag om den statliga presspolitiken var Pressutredningen-94 som överlämnade sitt betänkande i april 1995 (SOU 1995:37 *Vårt dagliga blad – stöd till svensk dagspress*). Kommittén skulle enligt direktiven bl.a. undersöka behovet av direkta och indirekta statliga stödåtgärder till dagspressen. Om kommittén ansåg att sådana stödbehov fanns skulle den också pröva hur ändamålsenliga de dåvarande åtgärderna var och lämna förslag till framtida statligt engagemang.

Pressutredningen-94 bedömde att det yttersta målet för statsmakternas agerande gentemot massmedierna måste vara att demokratin stärks och fördjupas, och de bedömningar kommittén gjorde avseende behovet av en statlig presspolitik grundade sig på den roll massmedierna spelar i den demokratiska processen. Kommittén bedömde att massmedierna fullgör tre uppgifter som är särskilt angelägna för den fria åsiktsbildningen: 1) att förse medborgarna med sådan information att de fritt och självständigt kan ta ställning i samhällsfrågor (informationsuppgiften), 2) att granska de inflytelserika i samhället (granskningsuppgiften) och 3) att låta olika åsikter komma till tals (forumuppgiften). Massmediernas betydelse i en rad andra sammanhang, bl.a. att tillgodose människornas behov av att fördjupa sig inom olika områden, t.ex. samhällsfrågor, livsåskådningsfrågor, vetenskap eller kultur, samt att utgöra viktiga kanaler för annonsörernas intresse av att nå ut med sin information ansåg Pressutredningen-94 hade en underordnad betydelse vid bedömningar av behovet av en statlig presspolitik.

Även om Pressutredningen-94 fann att dagspressens särställning i massmedielandskapet blivit mindre markerad under de två senaste decennierna, bedömde kommittén att dagspressen år 1995 alltjämt hade en särskild och central ställning bland massmedierna och kunde mer heltäckande än andra massmedier sammantaget fylla informationsuppgiften, granskningsuppgiften och forumuppgiften. Kommittén bedömde att dagspressens centrala betydelse i den demokratiska processen kunde beräknas kvarstå under överskådlig tid och att mycket av den totala mångfalden skulle gå förlorad utan en stark, mångsidig och differentierad dagspress. För att ge de bästa förutsättningarna för en allsidig debatt och åsiktsbildning och för att ge en valfrihet för läsarna bedömde kommittén att det behövs både en inre och en yttre mångfald inom dagspressen.

När det gällde frågan om det ordinarie distributionsstödet föreslog Pressutredningen-94 bl.a. att detta skulle vara kvar oförändrat. Kommittén fann att stödet fyller en viktig funktion som en sammanhållande faktor i samdistributionssystemet samt att stödet i hög grad bidragit till att det utvecklats en infrastruktur, som är oundgänglig för mångfalden inom dagspressen. Enligt kommittén skulle det finnas påtagliga risker för att distributionen kommer att tjäna som ett konkurrensmedel bland andra utan ett statligt stöd samt att den dominerande tidningen på en ort i en sådan situation skulle kunna utestänga andra tidningar eller ta ut orimligt höga priser för distributionen. Kommittén befarade att en sådan utveckling skulle kunna leda till att de andra tidningarna får oöverkomligt höga distributionskostnader och att den för den yttre mångfalden angelägna överspridningen skulle riskera att försvinna. Kommittén såg överspridning som angelägen för mångfalden inom dagspressen och ansåg att storstadstidningarna har en central roll i den allmänna debatten också ute i landet. För mångfalden och konkurrensen och läsarnas valfrihet bedömde kommittén dessutom överspridningen av landsortstidningar vara av stor betydelse. Kommittén fann att distributionsstödet fyllde en mycket viktig funktion för mångfalden och den allmänna debatten, och att det fanns en påtaglig risk för att mångfalden skulle minska om distributionsstödet försvann.

5 Överväganden och förslag

5.1 Utgångspunkter

Kommittén delar generellt sett de massmediepolitiska utgångspunkter som Pressutredningen-94 anförde i sitt slutbetänkande och som redovisats i avsnitt 4. Kommittén bedömer att dagstidningarna alljämt har en särskild och central ställning bland massmedierna och att dagstidningarna mer heltäckande än andra massmedier sammantaget kan fylla informationsuppgiften, granskningsuppgiften och forumuppgiften. Likaså anser kommittén att det yttersta målet för statsmakternas agerande gentemot massmedierna måste vara att demokratin stärks och fördjupas, och att de bedömningar som görs avseende behovet av en statlig presspolitik måste grunda sig på den roll massmedierna spelar i den demokratiska processen.

Den avgränsade fråga som kommittén behandlar i detta delbetänkande rör det särskilda distributionsstödet för utdelning av dagstidningar på lördagar i gles- och landsbygdsområden. Stödet inryms i samdistributionssystemet även om det är skilt från det ordinarie distributionsstödet. Kommittén anser att de argument som Pressutredningen-94 anförde till stöd för det ordinarie distributionsstödet till viss del gör sig gällande även för det särskilda distributionsstödet. Det särskilda distributionsstödet bedöms av kommittén ha haft stor betydelse för att bibehålla spridningen av dagstidningar och därmed också för mångfald och allmän debatt i gles- och landsbygdsområden.

Kommittén fäster särskild hänsyn till att personer boende i gles- och landsbygdsområden allmänt sett har tillgång till en lägre servicenivå jämfört med personer boende i tätorter. Det gäller t.ex. möjligheterna att i glesbygdsområden erhålla bredbandsförbindelser, som är en viktig förutsättning för att snabbt och

bekvämt kunna inhämta nyheter via Internet. Enligt kommittén kan det på goda grunder antas att källorna till informationsinhämtning är färre i gles- och landsbygdsområden än i tätorter. Sett ur detta perspektiv har dagstidningarna en särskilt viktig funktion som informationsbärare i glesbebyggda områden.

En allmän utgångspunkt för kommitténs bedömningar och förslag är att det bör skapas förutsättningar för att såväl lokala som riksspridda tidningar skall kunna distribueras i gles- och landsbygdsområden till en rimlig kostnad.

5.2 Ett särskilt distributionsstöd för utdelning av dagstidningar i gles- och landsbygdsområden

5.2.1 Behovet av ett särskilt distributionsstöd

Kommitténs bedömning: Ett särskilt distributionsstöd behövs för att distributionen av dagstidningar på lördagar i gles- och landsbygdsområden skall kunna bibehållas på nuvarande nivå.

Av inhämtade uppgifter från Presstödsnämnden, tidningsbranschen och distributionsföretagen framgår att distributionskostnaderna för utdelning av dagstidningar på lördagar i gles- och landsbygdsområden ökade kraftigt under en rad år med början framförallt i mitten av 1990-talet. Vidare framgår det att kostnadsökningarna ledde till att tidningsföretagen försämrade sin distributionsservice och bl.a. upphörde med lördagsutdelning för ett stort antal prenumeranter i glesbefolkade områden. Likaså minskade den över-spridda upplagan på lördagar i dessa områden som en följd av de höga distributionskostnaderna. Även sedan det särskilda distributionsstödet infördes har distributionskostnaderna fortsatt att öka, se avsnitt 2.1.1.

Pågående effektiviseringsarbeten inom tidningsdistributionen, t.ex. utformandet av mera kostnadseffektiva utdelningsdistrikt, bedöms av kommittén inte kunna lösa problemet med de höga distributionskostnaderna i gles- och landsbygdsområden. Enligt Tidningsutgivarna är det i gles- och landsbygdsområden inte ovanligt med distributionslinjer på 50 mil och kostnader för enstaka utbärningar på över 100 kr. Uppgifterna skall sättas i relation till distributionsbolagens kostnadsstruktur, där cirka 80 procent av kostnaderna kan hänföras till personalkostnader. Andra

väsentliga kostnadsposter för distributionsbolagen är hänförliga till fordon och drivmedel.

En sätt att sänka distributionskostnaderna i gles- och landsbygdsområden vore samdistribution av oadresserade tidningar och tidskrifter och adresserade försändelser. I dag är det vanligt att budföretag och Posten AB kör på samma distributionslinjer i gles- och landsbygdsområden. Budföretagen delar ut oadresserade tidningar på morgonen och Posten AB delar ut adresserade försändelser på för- eller eftermiddagen. Om samtliga försändelser i stället skulle kunna samdistribueras skulle stora kostnadsbesparingar uppnås. Tidningsföretagens kostnader för vardagsdistributionen skulle sänkas och deras veckokostnad för tidningsdistributionen skulle bli lägre. Detta skulle i sin tur öka tidningsföretagens möjligheter att bära en högre distributionskostnad på lördagar.

Hittills har distributionsbolagen inte lyckats nå fram till samdistributionslösningar. Frågan är emellertid mycket betydelsefull. Post- och kassaserviceutredningen (N 2003:09), som överlämnade sitt slutbetänkande den 25 januari 2005, har haft i uppdrag att beskriva och analysera möjligheterna till samdistribution av oadresserade tidningar och tidskrifter och adresserade försändelser, se avsnitt 2.2.3. Utredningen har dock inte presenterat några förslag som skulle kunna underlätta för aktörerna på distributionsmarknaden att nå samdistributionslösningar. Utifrån rådande förhållanden på distributionsmarknaden bedömer kommittén därför att de eventuella samdistributionslösningar och andra samarbeten som distributionsbolagen kan komma att uppnå kommer att ha en förhållandevis marginell betydelse för tidningsföretagens kostnader för distribution av dagstidningar i gles- och landsbygdsområden sett över hela landet.

Ett annat sätt att lösa problemet med höga distributionskostnader i gles- och landsbygdsområden vore att hitta andra billigare sätt att distribuera tidningarna, jfr avsnitt 2.2.2. Än så länge har det emellertid inte utvecklats någon alternativ modell för distribution av papperstidningar som är mera kostnadsbesparande än dagens lösning. Inte heller elektronisk distribution av tidningsmaterial, i t.ex. pdf-format eller till e-papper, bedöms av kommittén kunna ersätta papperstidningen inom överblickbar framtid. Den bedömning kommittén gör är att alternativa distributionslösningar som på ett mera genomgripande sätt skulle kunna

sänka distributionskostnaderna i gles- och landsbygdsområden fortfarande ligger många år in i framtiden.

Mot bakgrund av det anförda bedömer kommittén att tidningsföretagens kostnader för distribution av dagstidningar i gles- och landsbygdsområden under överblickbar tid kommer att vara höga, särskilt på lördagar.

Ett näraliggande alternativ för tidningsföretagen att hantera den kostsamma tidningsdistributionen i gles- och landsbygdsområden skulle kunna vara att abonnemangspriset sätts i relation till distributionskostnaderna. Abonnenter bosatta i glesbebyggda områden skulle därmed få betala mer för tidningen än abonnenter bosatta i en tätort. Lösningen har tillämpats av tidningsföretag med riks-spridd upplaga, som dragits med höga distributionskostnader ute i landet. En konsekvens av detta har emellertid blivit att den riks-spridda upplagan minskat. Företrädare för mindre tidningsföretag ute i landet har också uppgett att en sådan lösning inte vore gångbar för dem. Vid kommitténs hearing uppgav företrädaren för Norrländska Socialdemokraten att konsekvensen av differentierade abonnemangspriser i relation till distributionskostnaderna för dem skulle leda till minskade intäkter och ett sämre resultat, eftersom de skulle förlora alltför många abonnenter. Att differentierade abonnemangspriser utifrån distributionskostnaderna inte tillämpats i någon större omfattning tyder också på att tidningsföretag i allmänhet inte sett alternativet som lönsamt ur ett företags-ekonomiskt perspektiv.

En genomgång av tidningsföretagens ekonomi för år 2003 visar att det ekonomiska resultatet för dagstidningsföretagen som helhet låg på en normal nivå jämfört med branschens årliga ekonomiska resultat sedan mitten av 1970-talet, se avsnitt 2.1. En sammanställning på branschnivå ger emellertid inte en rättvisande bild över enskilda tidningsföretags lönsamhet. En del tidningsföretag går mycket bra, medan andra är helt beroende av driftsstöd eller annan extern finansiering för att klara en fortsatta drift.

Tidningsföretagens resultat som helhet för år 2003 är också ett resultat av att de under en rad av år genomfört betydande rationaliseringar för att förbättra sitt ekonomiska läge. Ett sådant rationaliseringsarbete pågår också alltjämt.

Som framgår av avsnitt 2.1.1 utgjorde distributionskostnaderna för tidningsföretagen år 2003 i genomsnitt omkring 20 procent av deras totala kostnader. För tidningsföretagens ekonomi betyder det alltså mycket om denna kostnadspost kan sänkas. Till bilden hör

också att både tidningsföretag med och tidningsföretag utan driftstöd tidigare dragit in särskilt kostsam lördagsdistribution i gles- och landsbygdsområden.

Presstödsnämnden har i sin utvärdering av stödet för år 2003 redovisat uppgifter från tidningsföretagen som visar att ett stort antal abonnenter i glesbefolkade områden skulle bli utan lördagsdistribution för det fall det särskilda distributionsstödet upphör. Även vid kommitténs hearing framfördes liknande uppgifter. Tidningsbranschen är i princip enig om att det särskilda distributionsstödet behövs för att undvika ytterligare indragningar av lördagsutdelningen i gles- och landsbygdsområden. Trots att det naturligtvis inte går att förutse med exakthet vad konsekvenserna skulle bli av ett indraget särskilt distributionsstöd, framstår det för kommittén som att tidningsföretagens uppgifter är realistiska, inte minst mot bakgrund av det rådande kostnadsläget för lördagsdistributionen i gles- och landsbygdsområden och det pågående rationaliseringsarbetet inom tidningsbranschen.

Det kan enligt kommittén på goda grunder antas att ett stort antal abonnenter i gles- och landsbygdsområden skulle bli utan lördagsutdelning om stödet dras in. Kommitténs bedömning är därför att det behövs ett fortsatt särskilt distributionsstöd för att trygga lördagsutdelning i gles- och landsbygdsområden på nuvarande nivå.

5.2.2 Ett framtida särskilt distributionsstöd

Kommitténs förslag: Kommittén föreslår att det särskilda distributionsstödet för utdelning av dagstidningar på lördagar i gles- och landsbygdsområden bibehålls tills vidare. Reglerna för ett sådant särskilt distributionsstöd bör motsvara bestämmelserna i förordningen (2001:898) om särskilt distributionsstöd.

Som framgår av avsnitt 5.2.1 bedömer kommittén att kostnaderna för distribution av dagstidningar på lördagar i gles- och landsbygdsområden kommer att vara betydande under överblickbar tid. Kommittén bedömer också att ett särskilt stöd för denna distribution behövs för att distributionen skall kunna upprätthållas på nuvarande nivå.

Bestämmelserna för det särskilda distributionsstödet återfinns i förordningen (2001:898) om särskilt distributionsstöd. Ursprungligen föreskrevs det i förordningen att stöd kunde lämnas

under åren 2002, 2003 och 2004, se avsnitt 3.2. Genom förordningen (2004:1378) om dels fortsatt giltighet av förordningen (2001:898) om särskilt distributionsstöd, dels ändring i samma förordning har förordningens giltighetstid förlängts till och med den 31 december 2005. I och med detta kan ett särskilt distributionsstöd för lördagsutdelning fördelas även under år 2005.

Kommittén har identifierat en rad olika frågor som skulle kunna föranleda förslag om ändringar av reglerna kring det särskilda distributionsstödet, se avsnitt 5.3. Till saken hör emellertid att kommittén vid sidan av det uppdrag som behandlas i detta delbetänkande även har ett generellt uppdrag att kartlägga och analysera utvecklingen på dagspressmarknaden samt därvid beakta betydelsen av de olika stödformerna på presstödsområdet. Det särskilda distributionsstödet som behandlas i detta delbetänkande är en sådan stödform på presstödsområdet. I övrigt finns både direkta och indirekta stöd, jfr avsnitt 2.1.2 om direkta stöd. Av kommitténs direktiv följer att kommittén skall redovisa sina bedömningar och förslag avseende de senare stödformerna senast i samband med kommitténs slutredovisning.

Enligt kommitténs bedömning bör samtliga stödformer kartläggas och analyseras i ett sammanhang och sättas i relation till utvecklingen på dagspressmarknaden i övrigt sett ur ett helhetsperspektiv. Skälet är att stödformerna hänger nära samman med varandra, särskilt det ordinarie distributionsstödet och det särskilda distributionsstödet, och att betydelsen och behovet av stödformerna och dess utformning först kan bedömas efter en analys och bedömning av situationen på dagspressmarknaden. Före det att kommittén skapat sig en sådan helhetsbild är det enligt kommitténs mening inte möjligt att lämna något väl avvägt slutligt förslag om hur ett framtida särskilt distributionsstöd för utdelning av dagstidningar i gles- och landsbygdsområden bör vara utformat.

Eftersom kommittén identifierat en rad frågor som skulle kunna föranleda förslag från kommittén om ändringar av reglerna i förordningen (2001:898) om särskilt distributionsstöd ligger det i och för sig nära till hands för kommittén att avvakta med att föreslå att de nuvarande reglerna bibehålls tills vidare. Kommittén bedömer dock att de uppgifter som framkommit under det hittillsvarande utredningsarbetet visar att förordningen i dess nuvarande utformning har bidragit till att bibehålla lördagsutdelningen i gles- och landsbygdsområden på en konstant nivå. Lördagsdistributionen av överspridda tidningstitlar har visserligen minskat, men i princip har

det inte skett någon indragning av distributionslinjerna på lördagar i gles- och landsbygdsområden. Dessutom har ett fåtal abonnenter fått tillbaka sin lördagsdistribution. Presstödsnämnden har förordnat ett fortsatt särskilt distributionsstöd i avvaktan på ytterligare utredning. Härtill har en i princip enig tidningsbransch uttalat att det särskilda distributionsstödet behövs.

Kommittén bedömer vidare att det finns en beaktansvärd risk för att också ett kortare upphörande av ett särskilt distributionsstöd kommer att leda till ytterligare indragningar av distributionen av dagstidningar på lördagar i gles- och landsbygdsområden. Erfarenhetsmässigt har det visat sig att det finns en tröghet att återuppta distributionen till de abonnenter som en gång mist denna. Enligt kommittén vore det därför olyckligt om det särskilda distributionsstödet dras in i avvaktan på kommitténs slutliga förslag. Mot bakgrund härav föreslår kommittén att det särskilda distributionsstödet för utdelning av dagstidningar på lördagar i gles- och landsbygdsområden bibehålls tills vidare. Reglerna för ett sådant särskilt distributionsstöd bör motsvara bestämmelserna i förordningen (2001:898) om särskilt distributionsstöd.

5.3 Behovet av ytterligare utredningsåtgärder

Kommitténs bedömning: Frågan om utformningen av reglerna om det särskilda distributionsstödet bör utredas ytterligare. Kommittén avser att återkomma till frågan i samband med kommitténs slutredovisning av uppdraget.

När det gäller utformningen av reglerna om det särskilda distributionsstödet har kommittén under utredningstiden uppmärksammat ett par grundläggande tillämpningsproblem med den nuvarande förordningen (2001:898) om särskilt distributionsstöd.

Ett problem hänför sig till förordningens bestämmelser om hur stödet skall beräknas. Enligt förordningen skall distributionskostnaderna bl.a. beräknas per tidningsexemplar. Om distributionskostnaderna överstiger vissa i förordningen angivna beloppsgränser kan stöd betalas, se avsnitt 3.2. Enligt distributionsbolagen klarar dock deras administrativa system inte av att till en rimlig kostnad beräkna kostnaden per enskilt exemplar. I syfte att inte urholka stödet genom höga administrationskostnader i distributionsbolagen har Presstödsnämnden därför efter samråd med distribu-

tionsbolagen bl.a. bestämt att beräkningen av kostnaden i stället kan antas motsvara en genomsnittskostnad i det utdelningsdistrikt där tidningen distribueras, se avsnitt 3.3.2. Genom denna tillämpning har distributionsbolagens administrationskostnader avseende det särskilda distributionsstödet kunnat hållas på en låg nivå. Det framgår dock inte direkt av förordningen att beräkningen av distributionskostnaderna kan ske på detta sätt. Enligt kommitténs mening bör det övervägas om reglerna bör ändras på denna punkt för att bättre avspegla de faktiska förhållanden som råder på distributionsmarknaden.

Det andra problemet som kommittén uppmärksammat uppstår som en konsekvens av det första problemet. Förordningen förutsätter att stöd endast skall ges till dagstidningar som delas ut i gles- och landsbygdsområden. Kommittén har härvid utgått ifrån att områdesbegreppen i förordningen motsvarar Glesbygdsverkets definitioner, se avsnitt 2.2. Distributionsföretagen verkar emellertid i en bransch som under lång tid varit föremål för effektiviseringar. Utdelningsdistriktens utformning styrs av en rad faktorer som tillsammans bidrar till att göra distributionen så kostnadseffektiv som möjligt, jfr avsnitt 2.2.1, och ett utdelningsdistrikt som omfattar gles- och landsbygdsområden kan därför innefatta viss utdelning i tätorter. Som framgår av föregående stycke har Presstödsnämnden, i syfte att undvika att det särskilda distributionsstödet urholkas av höga administrationskostnader i distributionsbolagen, samtidigt bestämt bl.a. att distributionskostnaden per tidningsexemplar kan antas motsvara en genomsnittskostnad i det utdelningsdistrikt där tidningen delas ut. Konsekvensen kan således bli att tidningsföretag får ersättning för distribution av icke stödberättigade exemplar. Presstödsnämnden har pekat på denna problematik, se avsnitt 3.3.2. Vidare har företrädare för ett par distributionsbolag uppgett att det inte kan uteslutas att särskilt distributionsstöd utbetalats för icke stödberättigad tidningsdistribution i tätorter, men de har också tillagt att det, om så skulle vara fallet, rör sig om ett mycket litet antal tidningsexemplar.

Enligt kommitténs bedömning finns det ingenting som talar för annat än att det tillämpningsproblem som beskrivits i föregående stycke är en förhållandevis marginell fråga. Om det skulle ställas krav på distributionsbolagen att dela upp kostnaderna inom ett utdelningsdistrikt (uppdelning av sär- och samkostnader hänförliga till distribution inom tätort respektive gles- och landsbygdsområden) kan det därför antas att distributionsbolagens

administrativa kostnader kommer att överstiga det särskilda distributionsstöd som annars skulle ha utbetalats för icke stödberättigade exemplar. Med hänsyn till att reglerna om det särskilda distributionsstödet förutsätter att stöd skall ges för distribution av dagstidningar i gles- och landsbygdsområden är det emellertid enligt kommittén otillfredsställande att det för närvarande råder viss oklarhet om särskilt distributionsstöd lämnas även för tidningsexemplar som distribueras i tätorter.

En mera generell fråga som kommittén diskuterat är nivån på själva stödet. Redan när stödet infördes anförde ett flertal aktörer inom tidningsbranschen att en subvention av distributionskostnaderna med fyra kr per exemplar var ett för lågt belopp, eftersom de faktiska kostnaderna för distribution av dagstidningar på lördagar i gles- och landsbygdsområden är mycket höga. Samma synpunkter har senare framförts till Presstödsnämnden och även till kommittén vid den hearing som kommittén hållit. Kommittén kan i detta sammanhang konstatera att det sedan stödet infördes i princip inte skett någon indragning av distributionslinjerna på lördagar i gles- och landsbygdsområden. Däremot har abonnenter som redan förlorat sin lördagsdistribution innan det särskilda distributionsstödet infördes inte återfått lördagsdistribution annat än i mycket marginell omfattning. Vidare har den överspridda upplagan minskat kontinuerligt även efter att det särskilda distributionsstödet infördes. Skälet till minskningen av den överspridda upplagan beror ytterst på de höga distributionskostnaderna. Med hänsyn till att distributionskostnaderna för lördagsutdelningen är högre år 2005 än de var år 2002 när stödet infördes kan det heller inte uteslutas att tidningsföretag i framtiden kommer att dra in lördagsutdelning för ett antal abonnenter om stödet ligger kvar på nuvarande nivå.

Vidare har det inom kommittén diskuterats om regelverket bör förändras så att även få- och medelfrekventa dagstidningar kan komma i åtnjutande av ett särskilt distributionsstöd. Bakgrunden är att tidningsföretag med en förhållandevis låg utgivningsfrekvens normalt inte kommer upp i den veckokostnad på 16 kr per abonnent som förutsätts i förordningen (2001:898) om särskilt distributionsstöd. De är därmed inte kvalificerade för att erhålla ett särskilt distributionsstöd. Samtidigt väger distributionskostnaden på lördagar i gles- och landsbygdsområden relativt sett tyngre för dessa tidningsföretag än för tidningsföretag med en högre utgivningsfrekvens.

Slutligen anser kommittén att det kan övervägas om ett särskilt distributionsstöd bör omfatta även andra dagar än lördagar. Tidningsdistribution på helgdagsaftnar som inte infaller på lördagar samt tidningsdistribution på söndagar är mycket kostsam för tidningsföretag, men tidningsdistribution under dessa dagar omfattas inte av reglerna i förordningen (2001:898) om särskilt distributionsstöd. Det kan här konstateras att distributionen av dagstidningar på söndagar har varit föremål för betydligt större neddragningar än vad distributionen av dagstidningar på lördagar har varit.

Som framgått under avsnitt 5.2.2 har kommittén bedömt att samtliga stödformer bör kartläggas och analyseras i ett sammanhang och sättas i relation till utvecklingen på dagspressmarknaden i övrigt sett ur ett helhetsperspektiv. Anledningen är att stödformerna hänger nära samman med varandra och att betydelsen och behovet av stödformerna och dess utformning först kan bedömas efter en analys och bedömning av situationen på dagspressmarknaden. Före det att kommittén skapat sig en sådan helhetsbild är det enligt kommitténs bedömning inte möjligt att lämna något väl avvägt slutligt förslag om hur det särskilda stödet bör vara utformat.

Kommittén skall enligt direktiven slutredovisa analysen av bl.a. det ordinarie presstödet senast den 30 november 2005. I samband med denna slutredovisning avser kommittén att återkomma till de frågor om det särskilda distributionsstödet som här lyfts fram.

6 Kostnadsberäkningar och andra konsekvensbeskrivningar

6.1 Inledning

I kommitténs direktiv (dir. 2004:137) uttalas att kommittén särskilt skall ta hänsyn till vad som anges i 14 och 15 §§ kommittéförordningen (1998:1474) om kostnadsberäkningar och andra konsekvensbeskrivningar. Om kommitténs förslag har betydelse för jämställdheten mellan kvinnor och män skall detta beaktas.

I 14 § kommittéförordningen anges att om förslagen i ett betänkande påverkar kostnaderna eller intäkterna för staten, kommuner, landsting, företag eller andra enskilda skall en beräkning av dessa konsekvenser redovisas i betänkandet, och om förslagen innebär samhällsekonomiska konsekvenser i övrigt skall även dessa redovisas. När det gäller kostnadsökningar och intäktsminskningar för staten, kommuner eller landsting skall kommittén föreslå en finansiering.

I 15 § kommittéförordningen föreskrivs att om förslagen i ett betänkande har betydelse för den kommunala självstyrelsen skall konsekvenserna i det avseendet anges i betänkandet. Detsamma gäller när ett förslag har betydelse för brottsligheten och det brottsförebyggandet arbetet, för sysselsättningen och offentlig service i olika delar av landet, för små företags arbetsförutsättningar, konkurrensförmåga eller villkor i övrigt i förhållande till större företags, för jämställdheten mellan kvinnor och män eller för möjligheterna att nå de integrationspolitiska målen.

I detta avsnitt behandlas kostnadsberäkningar enligt 14 § och andra konsekvensbeskrivningar enligt 15 000§ kommittéförordningen.

6.2 Ekonomiska konsekvenser

6.2.1 Kostnader

Det särskilda distributionsstödet är ett tillfälligt stöd som ursprungligen lämnades för åren 2002, 2003 och 2004. I december 2004 beslutade regeringen att förlänga stödet till att omfatta även år 2005.

Kostnaderna för det särskilda stödet täcks via anslaget i statsbudgeten för presstöd (utgiftsområde 1, politikområde Mediepolitik, anslag 27:2 Presstöd). För år 2005 har totalt 485 mnkr avsatts som ett ramanslag i statsbudgeten för presstöd. Högst tio mnkr av medlen får användas för det särskilda distributionsstödet.

Utbetalat särskilt distributionsstöd för år 2002 uppgick till 10,9 mnkr. För år 2003 uppgick utbetalat stöd till 10,6 mnkr och för år 2004 uppgick det till cirka 9,5 mnkr. Utbetalat stödbelopp har alltså sjunkit kontinuerligt under de år stödet funnits. Kommittén har föreslagit att de nuvarande reglerna om det särskilda distributionsstödet skall bibehållas tills vidare. Mot bakgrund av att storleken på utbetalat stöd minskat kontinuerligt bedömer kommittén att statens framtida kostnad för stödet i vart fall inte kommer att överstiga tio mnkr per år, dvs. den summa som budgeterats för det särskilda distributionsstödet år 2005. Kommittén avser att återkomma till frågan om finansiering av stödet i samband med kommitténs slutredovisning av uppdraget.

6.2.2 Intäkter

Kommitténs förslag innebär att tidningsföretag även i framtiden kommer att kunna uppbära ett särskilt distributionsstöd för utdelning av dagstidningar på lördagar i gles- och landsbygdsområden. En förteckning över de tidningsföretag som uppburit ett särskilt distributionsstöd för distribution under år 2004 återfinns i *bilaga 2* (se dock avsnitt 3.3.7). Där framgår också storleken på det utbetalade stödet. Fördelningen av stödet till de olika tidningsföretagen kan beräknas se ut på ungefär samma sätt även kommande år.

6.3 Övriga konsekvenser

Kommitténs förslag bedöms ha en positiv effekt på sysselsättningen, framförallt för de dagstidnings- och distributionsföretag som direkt berörs av den verksamhet som det särskilda distributionsstödet befrämjar. I övrigt bedöms kommitténs förslag inte medföra några konsekvenser som här särskilt behöver redovisas.

Särskilt yttrande

Särskilt yttrande

av Birgit Friggebo

Den 24 november 2004 utsåg regeringen ledamöterna i utredningen och den 6 december fick vi vår sekreterare. Vi höll vårt första sammanträde den 15 december. Enligt direktiven antagna den 7 oktober skall vi avge ett delbetänkande om det särskilda distributionsstödet den 1 februari 2005. Ordföranden har, förgäves, på kommitténs uppdrag sökt förmå regeringen att ändra direktiven så att vi kunde behandla hela presstödet i ett sammanhang i slutbetänkandet den 30 november 2005.

Det enda kommittén på denna korta tid förmått är att förorda att det särskilda distributionsstödet behålls tills vidare efter 2005. För att komma fram till denna ståndpunkt hade regeringen inte behövt kommitténs arbete och betänkande. Att nu hasta fram ett delbetänkande är helt onödigt och ett slöseri med resurser. Att på detta sätt använda utredningens resurser för att, som det synes mig, klara interna budgettekniska förhandlingar mellan departementen är ytterligare ett exempel på utredningsväsendets förfall.

Det har inte funnits tid till att analysera och pröva de behov av förändringar i villkoren för stödet som hittills kunnat utrönas och som finns listade i kapitel 5.3. Vi har inte kunnat presentera någon finansiering av det särskilda stödet. Den nuvarande finansieringen, tidningen Arbetets presstöd, är förbrukad. Vi har inte kunnat väga behovet av det särskilda stödet i förhållande till andra behov. Det har inte funnits tid att på djupet analysera förändringar i distributionen av tidningar på lördagar. Trots den korta tiden har dock

ordföranden och sekreteraren utfört ett utomordentligt gott arbete för att få fram delbetänkandet.

Att remissbehandla detta betänkande vore en skymf mot eventuella remissinstanser.

Reservation

Reservation

av Mats Johansson

Erfarenheterna av det särskilda distributionsstödet är inte positiva. I Presstödsnämndens skrivelse till regeringen (2003-09-12) konstateras att "inte någon abonnent vars lördagsutdelning tidigare upphört har på grund av stödet åter börjat få utdelning på lördagar". Följande år redovisar nämnden (2004-05-24) att "endast ett fåtal, ca 250 abonnenter, genom stödet återfått sin lördagsutdelning". Det är ett magert utfall i förhållande till kostnaden, cirka 10 miljoner kronor per år, särskilt som nämnden också deklarerar att den inte kan bedöma hur många abonnenter som skulle bli utan lördagsutdelning om stödet upphör.

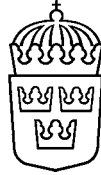
Vidare noterar nämnden att "endast ett mindre antal tidningar anser att konstruktionen av stödet är rätt utformat". Tidningsutgivarna instämmer i skriften Presspolitikens dagsfrågor (2003): "Även om syftet har varit gott har den modell som valts för att fördela detta stöd inte varit så lyckosam." Flera distributionsföretag har också förordat att lördagsstödet bör inarbetas i det ordinarie distributionsstödet.

Något som dessutom talar för detta är att stödets nuvarande tillämpning strider mot förordningen, vilket får betraktas som uppseendeväckande. Som det heter i denna utredning: "I förordningen förutsätts att distributionskostnaden per enstaka exemplar skall beräknas. Distributionsföretagens administrativa system klarar emellertid inte av att till en rimlig kostnad beräkna distributionskostnaden per enstaka exemplar." (sid 48). Det har sannolikt fått till följd att stödet utbetalats även till icke stödberättigade exemplar (sid 60).

Exempel torde också finnas på hur riksspridda tidningar trots stödet avskaffat lördagsdistributionen.

Mot denna bakgrund reserverar jag mig mot utredningens beslut att tills vidare förlänga stödet. Det ansluter till motsvarande reservation i Presstödsnämnden av ledamöterna Wredén och Karlsson (2004).

Kommittédirektiv

Översyn av frågor inom dagspress- och presstödsområdet

Dir
2004:137

Beslut vid regeringssammanträde den 7 oktober 2004

Sammanfattning av uppdraget

En parlamentarisk kommitté får i uppdrag att göra en översyn av det statliga stödet till dagspressen och lämna förslag på hur det framtida statliga engagemanget på dagspressområdet skall vara utformat. Kommittén skall

- kartlägga och analysera utvecklingen på dagspressmarknaden samt därvid beakta betydelsen av de olika stödformerna på presstödsområdet,
- kartlägga och analysera de samarbeten och sammanslagningar som förekommer på dagstidningsområdet samt belysa presstödet betydelse vid sammanslagningar,
- kartlägga och analysera distributionssituationen för dagspressen,
- analysera förutsättningarna för etablering av nya dagstidningar,
- analysera behovet av presstöd till dagstidningar som riktar sig till invandrare och nationella minoriteter, samt
- analysera möjligheterna för elektroniskt distribuerade dagstidningar att få presstöd.

Kommittén skall föreslå åtgärder som innebär att det statliga presstödet även i fortsättningen bidrar till mångfald vad gäller innehåll och ägande samt till bred spridning av dagstidningar i såväl storstadsområden som i andra delar av landet.

Bakgrund

Det är snart tio år sedan den förra pressutredningen lämnade sitt betänkande Vårt dagliga blad – stöd till svensk dagspress (SOU 1995:37). Under denna tioårsperiod har den svenska mediemarknaden genomgått stora förändringar bland annat till följd av teknikutvecklingen och framväxten av kommersiell radio och television. Förändringarna har för dagspressens del lett till ökad konkurrens från andra medier om läsare och annonsörer men också till nya möjligheter när det gäller att nå ut med innehåll på andra sätt än den traditionella pappersutgåvan. Papperstidningen har samtidigt visat sig ha stark överlevnadsförmåga och utvecklingskraft. Sedan länge etablerade papperstidningar har förnyat såväl format som innehåll. Vårt dagliga blad – papperstidningen – utgör fortfarande en av hörnstenarna för nyhetsförmedling, opinionsbildning och det demokratiska samtalet.

Analyser av medieanvändningen visar att den lokala dagspressen och lokala och regionala etermedier spelar en fortsatt viktig roll för befolkningen när det gäller såväl information som opinionsbildning. Många söker exempelvis grundläggande information om samhället i lokala tidningar medan andra medier främst fungerar som ett komplement. En särskild problematik utgörs av den så kallade medieskuggan i storstädernas kranskommuner och förortsområden. Mediemarknaden domineras av riksmidier, som i princip upphört med sina förortsbilagor, samt gratisutdelade regionala tidningar som bara i begränsad utsträckning uppmärksammar lokala händelser.

Tillgänglig statistik visar att den andel av befolkningen som läser en dagstidning en genomsnittlig dag är lika stor i dag som för tio år sedan. Den del av befolkningen som prenumererar på en dagstidning har inte heller förändrats nämnvärt under denna period. Samtidigt har gratistidningar etablerat sig i storstäderna och haft betydande framgångar. Detta gäller även nättidningar som framför allt de redan etablerade tidningsföretagen satsat på. Sett över en längre tid har dock antalet dagstidningar minskat. På

senare tid har dessutom förvärv och sammanslagningar inom dagspressen lett till en ökad ägarkoncentration på dagspressmarknaden.

Fria och självständiga medier har en central funktion att fylla i en demokrati för att garantera en mångfald i nyhetsförmedling och opinionsbildning. Denna mångfald är viktig för att vår demokrati skall bevaras, vidareutvecklas och överleva olika förändringar i samhället. Ett demokratiskt samhälle förutsätter att hela befolkningen har tillgång till forum för såväl information som opinionsbildning, oavsett var man bor eller vilken position man har i samhället. Genom massmedierna förmedlas nyheter, debatt, information och kultur. Om många oberoende medie-företag konkurrerar är förutsättningarna goda för att väsentliga frågor och meningar blir belysta och att olika röster kan komma till tals. Mot denna bakgrund är en fortsatt satsning på mångfald och på en bred spridning av dagspressen av stor betydelse. Detta är också motivet för en utredning om dagspressens situation och den fortsatta statliga presspolitiken tio år efter Vårt dagliga blad.

Närmare om utvecklingen inom dagspressen

Under de senaste åren har vissa tendenser kunnat iakttas på dagspressområdet.

Dagstidningar har lagts ned och nya tidningar har inte etablerats i motsvarande omfattning. Nedläggningarna gäller framför allt hög- och medelfrekventa tidningar, dvs. tidningar med utgivning 3–7 dagar i veckan. Bland annat har en av storstadstidningarna lagts ned. Det totala antalet lågfrekventa tidningar, dvs. tidningar med utgivning 1–2 dagar i veckan, har varit i det närmaste konstant. År 1985 fanns det 171 dagstidningar, varav 116 hög- och medelfrekventa samt 55 lågfrekventa. År 2002 hade antalet dagstidningar sjunkit till 154, varav 98 hög- och medelfrekventa samt 56 lågfrekventa.

Nya dagstidningar startas dock fortfarande, främst sådana med utgivning en gång per vecka. Ett nytt och mycket synligt

inslag på dagspressmarknaden är de gratistidningar som startade i storstäderna i mitten av 1990-talet. Dessa tidningar har haft framgång bland såväl läsare som annonsörer och är i dag konkurrenter till de traditionella dagstidningarna. Fler gratistidningar planeras också i vissa medelstora städer.

Tidningsföretag har fortsatt att förvärva tidningar i andra utgivningsområden. Under senare år har även olika former av samgåenden mellan tidningar på samma ort ökat kraftigt.

Den ökande graden av samverkan och sammanslagning har lett till en debatt om mångfalden i innehåll och ägande av dagstidningar.

Drivkrafterna bakom sammanslagningarna har framför allt varit ekonomiska. Viktiga faktorer i förstatidningarnas kalkyler har varit presstödet som går till andratidningarna och konkurrensen från främst etermedier och gratistidningar.

För andratidningarnas del har huvudargumentet varit att långsiktigt säkra utgivningen. I flera fall tycks dock bakgrunden till besluten vara komplexa.

Dagspressens ekonomi

Presstödsnämnden har i sin årliga rapport Dagspressens ekonomi följt den ekonomiska utvecklingen för tidningsföretagen sedan 1976. Dagspressens lönsamhet har varierat mycket under denna period. Sedan det tidiga 1980-talet har nettomarginalen för tidningsföretagen understigit 3 procent vid två tillfällen, år 1996 respektive 2002. Presstödsnämnden konstaterar i rapporten Dagspressens ekonomi 2002 att annonskonjunkturen under 2001 snabbt vände nedåt. Detta ledde till att branschens resultat i jämförelse med 2000 nästan halverades. Den negativa trenden fortsatte under 2002 med ännu en halvering av lönsamheten. Under 2003 förbättrades nettomarginalen för dagspressen som helhet enligt Dagspressens ekonomi 2003. Av större betydelse för branschen som helhet än den lokalt positiva annonskonjunkturen var den accelererande

strukturomvandlingen, som bl.a. inneburit att man dragit ner på kostnaderna.

Dagspressen har påverkats av den nedgång i annonskonjunkturen som inleddes under 2001. I Presstödsnämndens rapport beräknas annonsvolymen för 2003 ha minskat med 16 procent jämfört med år 2000. I förhållande till rekordåret 1989 är den totala minskningen 37 procent. Enligt vissa bedömare visar den minskade annonsvolymen på en strukturell förändring, där tryckta medier får en mindre del av reklaminvesteringarna, snarare än en tillfällig nedgång i samband med lågkonjunktur. Den totala upplagan för samtliga dagstidningar visar en minskning med 7 procent under perioden 1996–2003.

Inriktningen på den statliga presspolitiken

De grundläggande målen för presspolitiken slogs fast i mitten av 1970-talet. I pressutredningen från 1972 framhölls bl.a. den betydande roll massmedierna har för att förstärka och fördjupa den svenska demokratin och pressens roll i det demokratiska systemet. Den senaste större genomgången av stödet till svensk dagspress gjordes av Pressutredningen 1994, Vårt dagliga blad – stöd till svensk dagspress (SOU 1995:37). I utredningen konstaterades bl.a. att utan en stark, mångsidig och differentierad dagspress går mycket av den totala mångfalden på medie marknaden förlorad, och den bristen kan inte kompenseras av utvecklingen inom radio och TV. Utredningen slog därför fast att staten även fortsättningsvis bör stödja dagstidningarna.

Den huvudsakliga inriktningen för de nuvarande statliga insatserna för dagspressen lades fast i propositionen Kulturpolitik (prop. 1996/97:3). Där angavs att statens direkta insatser bör värna mångfalden på dagstidningsmarknaden i syfte att främja en allsidig nyhetsförmedling och opinionsbildning. Vidare angavs att presspolitiken bör främja konkurrens mellan dagstidningar och förekomsten av monopolbrytande kompletterande

dagstidningar på framför allt den regionala marknaden samt stödja en bred spridning av dagstidningar.

Inriktningen på de statliga insatserna ligger fast. Utvecklingen på pressområdet det senaste decenniet har dock inneburit att vissa frågor inom dagspressen och presstödsystemet behöver utredas.

Åtgärder inom ramen för presstödsförordningen m.m.

Presstöd utgår till dagstidningar, dvs. en allmän nyhetstidning eller publikation av dagspresskaraktär med reguljär nyhetsförmedling eller allmänpolitisk opinionsbildning, som utkommer minst en gång i veckan. Presstödet uppgår under 2004 till totalt 509 miljoner kronor. Driftsstödet syftar till att främja mångfalden genom att främst stödja de s.k. andratidningarna, dvs. dagstidningar som på sin utgivningsort har mindre upplaga än s.k. förstatidningar. Det har höjts vid flera tillfällen sedan den förra utredningen. Stödbeloppen för driftsstöd höjdes med 4,5 procent år 2000. Höjningar med totalt 15 procent skedde år 2001 vilket var den kraftigaste höjningen sedan presstödet infördes i början av 1970-talet.

Distributionsstödet syftar till att främja en bred spridning av dagstidningar och utgår till såväl första- som andratidningar. Grundtanken med stödet är att främja samdistribution, dvs. en organiserad samordnad distribution av alla abonnerade tidningar i ett område. Inom ramen för samarbetet är den s.k. likaprisprincipen av stor betydelse. Principen innebär att distributionsavgiften per distribuerat exemplar inte skall påverkas av hur stor abonnerad upplaga den enskilda tidningen har. Utöver de samdistribuerade dagstidningarna distribueras ca 6 procent av de prenumererade dagstidningarna med post. Det är framför allt fådagartidningar, huvudsakligen endagstidningar, som postdistribueras. Distributionsstödet har höjts vid två tillfällen under den aktuella perioden. År 1997 skedde en höjning genom att

öresbeloppen för stödet skrevs upp med 6 procent. År 2001 skedde en höjning med 5 procent.

Förbättringar har gjorts för lågfrekventa dagstidningar som kommer ut en eller två dagar i veckan. År 2000 gavs lågfrekventa tidningar, vars upplaga hamnar under den allmänna gränsen på 2 000 abonnerade exemplar, möjlighet att få ett oreducerat driftsstöd under en period av högst två år. Därigenom får dessa tidningar en möjlighet att återigen öka sin upplaga och bibehålla fullt stöd innan en eventuell avtrappning av stödet kan komma ifråga. För att ytterligare stärka endagstidningarnas situation gavs dessa år 2001 rätt att ingå i samdistributionen till s.k. lika pris.

Under senare år har även skärpningar av vissa bestämmelser gjorts. År 1997 inskränktes dagstidningsbegreppet så att lågfrekventa tidningar med ett specialiserat innehåll som riktar sig till en begränsad läsekrets, t.ex. vissa tidningar med inriktning på näringsliv eller idrott, inte skall räknas som dagstidningar. Vidare gjordes skärpningar när det gäller hur dagstidningar skall särskiljas. För att ge tidningar större möjligheter till samordning, och därmed till kostnadsminskningar, sänktes samtidigt gränsen för den andel eget redaktionellt innehåll som krävs för att en tidning skall räknas som en självständig dagstidning i presstöds-sammanhang till 51 procent. År 2000 sänktes gränsen för högsta hushållstäckning för att få driftsstöd från 40 till 30 procent för hög- och medelfrekventa tidningar, som alltså utkommer 3–7 dagar i veckan.

Sverige undantog tidigare kulturverksamhet från momsbeskattning och hade ett s.k. kvalificerat undantag för allmänna nyhetstidningar. EG:s sjätte momsdirektiv pekar ut bl.a. kultur- och medieverksamhet som områden som kan ha reducerad momssats. När tidigare undantagna verksamheter efter Sveriges medlemskap i EU blev skattepliktiga bestämdes momssatsen till 6 procent, vilket kan jämföras med den allmänna momssatsen på 25 procent.

Dagspressen, exklusive gratistidningar, har avseende reklamskatten en lägre skattesats jämfört med vissa andra reklam-

medier, 4 respektive 11 procent, samt ett grundavdrag uppgående till 12 miljoner kronor. Detta har främst motiverats med hänsyn till dagspressens mediepolitiska betydelse och har förstärkt dagstidningarnas allmänna konkurrenskraft på reklammarknaden.

Särskilda satsningar på presstödsområdet

Ett tillfälligt utvecklingsstöd till dagstidningar med allmänt driftsstöd lämnades under åren 1997–1998 i syfte att värna en fortsatt mångfald på dagstidningsmarknaden. Detta genomfördes då många tidningar befann sig i en sådan situation att fortsatt utgivning hotades. En uppföljning av stödet visade att detta var ett nödvändigt bidrag för många tidningar med akuta ekonomiska problem. Det tillfälliga driftsstödet reglerades i förordning (1997:1205) om tillfälligt driftsstöd.

Ett särskilt distributionsstöd lämnas under 2002–2004 för distribution av dagstidningar på lördagar. Bakgrunden till att stödet infördes var att tidningsföretagens kostnader för lördagsutdelning ökat kraftigt under en följd av år, framför allt i gles- och landsbygdsområden. Stödet får uppgå till högst 15 miljoner kronor per år. Det särskilda distributionsstödet regleras i förordning (2001:898) om särskilt distributionsstöd. Presstödsnämnden lämnade i juni 2004 en slutredovisning av regeringens uppdrag att utvärdera det särskilda distributionsstödet (Ku2004/1371/Me). Nämnden drar bl.a. slutsatsen att det även fortsättningsvis behövs någon form av stimulansåtgärd för att bibehålla utdelning av dagstidningar på lördagar. Regeringen aviserade i budgetpropositionen för 2005 sin avsikt att förlänga det särskilda distributionsstödet under 2005. Stödet får uppgå till högst 10 miljoner kronor.

Ett tillfälligt utvecklingsstöd lämnas under 2002–2004. Utvecklingsstödet syftar till att möjliggöra investeringar inom den driftsstödsberättigade dagspressen för att dessa tidningar långsiktigt skall kunna behålla sin ställning på marknaden. Stödet

får uppgå till högst 15 miljoner kronor per år. Det tillfälliga utvecklingsstödet regleras i förordning (2002:739) om tillfälligt utvecklingsstöd. Presstödsnämnden lämnade i juni 2004 en första redovisning av effekterna av det tillfälliga utvecklingsstödet (Ku2004/1372/Me). Nämnden drar bland annat slutsatsen att utvecklingsstödet har möjliggjort tekniska investeringar för ekonomiskt svaga tidningar och att stödet varit ändamålsenligt utformat. En slutlig redovisning skall lämnas senast den 1 juni 2005.

Vissa utredningar och rapporter

Presstödsnämnden lämnade i september 2002 rapporten Minoriteternas medier till Kulturdepartementet. Rapporten innehåller en kartläggning samt en redogörelse för behovet av stöd, inte enbart ekonomiskt utan även i form av t.ex. samordning och utbildning.

Presstödsnämnden har till regeringen den 22 april 2003 överlämnat tre skrivelser som inkommit till nämnden angående olika frågor om presstöd till elektroniskt distribuerade tidningar. Nämnden konstaterar att de frågor som aktualiserats i de inkomna skrivelserna inte kan hanteras med nuvarande regelverk för presstöd. Även den s.k. konvergensutredningen (SOU 1999:55) tog upp frågan om elektroniska dagstidningars möjligheter att komma i åtnjutande av presstöd.

Regeringen beslutade den 9 oktober 2003 kommittédirektiv för en ny reglering av postverksamhet och behov av statliga insatser för den grundläggande kassaservicen (dir. 2003:117). Den 1 juli 2004 fattades beslut om tilläggsdirektiv till utredningen (dir. 2004:94). I direktiven anges bl.a. att utredaren skall beskriva och analysera marknaden för befordran av tidningar och tidskrifter i Sverige, inklusive kostnader och priser för distributionen, och göra en jämförelse med de övriga nordiska länderna. Utredaren skall särskilt beskriva och analysera möjligheterna till samdistribution av oadresserade tidskrifter och tidningar och

adresserade försändelser. Utredaren skall om det är lämpligt föreslå förändringar i regelverket för att skapa förutsättningar för samdistribution. Uppdraget skall redovisas senast den 3 januari 2005.

Uppdraget

Kommittén skall göra en översyn av det statliga stödet till dagspressen och lämna förslag på hur det framtida statliga engagemanget på dagspressområdet skall vara utformat. Utgångspunkten för kommittén skall vara de förändringar som kan iakttas på mediemarknaden i stort och på dagspressområdet i synnerhet. Förslagen skall säkra möjligheten att upprätthålla en mångfald och en bred spridning av dagstidningar i såväl storstadsområden som andra delar av landet. En viktig aspekt skall vara vikten av fria och självständiga medier för att garantera ett demokratiskt samhälle med mångfald i nyhetsförmedling och opinionsbildning.

Kommittén skall kartlägga och analysera utvecklingen på dagspressmarknaden under de senaste tio åren. De tidningar som får driftsstöd skall särskilt analyseras. Dagspressens lönsamhet, annonsvolym, upplagestorlek och distributionskostnader skall uppmärksammas. Betydelsen av de olika stödformerna på presstödsområdet skall beaktas. Kommittén skall beakta att stödet till storstadstidningar även i fortsättningen är mycket viktigt för upprätthållandet av mångfald på dagspressområdet.

Kommittén skall kartlägga och analysera de samarbeten och sammanslagningar som förekommer på dagstidningsområdet. Kommittén skall särskilt beakta hur samarbetet och ägandet är organiserat, vilken grad av självständighet de sammanslagna andratidningarna har och hur sammanslagningarna har påverkat mångfalden och den fria opinionsbildningen. Presstödet betydelse före och efter sammanslagningar skall belysas. Vidare skall kommittén ge en bild av hur läsarna påverkats av sammanslagningarna.

Kommittén skall kartlägga och analysera distributionssituationen för dagspressen, särskilt vad avser samdistribution och postdistribuerade tidningar. Distributionen i gles- och landsbygd skall uppmärksammas. En särskild analys skall göras när det gäller det särskilda distributionsstödet för utdelning av dagstidningar på lördagar.

Kommittén skall, i syfte att ytterligare öka mångfalden, analysera förutsättningarna för etablering av nya dagstidningar. Analysen skall innehålla en undersökning av förutsättningarna i några fall av nyetablerade tidningar, t.ex. annonsering och antal abonnenter samt långsiktig ekonomisk bärkraft.

Kommittén skall, bl.a. med utgångspunkt i Presstödsnämndens rapport, analysera behovet av presstöd till dagstidningar som riktar sig till invandrare och nationella minoriteter.

Kommittén skall vidare bl.a. mot bakgrund av skrivelserna från Presstödsnämnden, analysera möjligheterna för elektroniskt distribuerade dagstidningar att få presstöd.

Kommittén skall föreslå åtgärder som innebär att mångfalden vad gäller innehåll och ägande samt en bred spridning av dagstidningar kan upprätthållas även i fortsättningen. Om utredningen föreslår åtgärder som innebär kostnader som går utöver befintliga budgetramar skall även förslag till finansiering av dessa lämnas.

Arbetsformer och redovisning

Kommittén skall ha kontakter med representanter för organisationer och företag på pressområdet samt med berörda myndigheter. Kommittén skall i frågor som rör distribution av dagstidningar samråda med utredningen om ny reglering av postverksamhet och behov av statliga insatser för den grundläggande kassaservicen (dir. 2003:117 samt dir. 2004:94).

Det nuvarande presstödet är godkänt av Europeiska kommissionen. Mot denna bakgrund är det viktigt att kommittén beaktar relevanta regler i EG-fördraget.

Kommittén skall särskilt ta hänsyn till vad som anges i 14 och 15 §§ kommittéförordningen (1998:1474) om kostnadsberäkningar och andra konsekvensbeskrivningar. Om kommitténs förslag har betydelse för jämställdheten mellan kvinnor och män skall detta beaktas.

Kommittén skall redovisa analysen av det särskilda distributionsstödet för utdelning av dagstidningar på lördagar senast den 1 februari 2005. Kommittéuppdraget skall slutredovisas senast den 30 november 2005.

(Kulturdepartementet)

Beslut om särskilt distributionsstöd år 2004

<i>Tidningsnamn</i>	<i>Tidnings-tjänst AB (Postutdelning)</i>	<i>Tidnings-tjänst AB (Budutdelning)</i>	<i>Väst-svensk Tidnings-distribution AB</i>	<i>Beslut 2004, kr</i>
Arbetarbladet	64 704	0	0	64 704
Barometern	53 424	0	0	53 424
Blekinge Läns Tidning	149 760	0	0	149 760
Bohuslänningen	311 088	0	50 265	361 353
Borlänge Tidning	16 752	0	0	16 752
Borås Tidning	21 360	0	4 733	26 093
Dagens Industri	0	39 250	32 690	71 940
Dagen Nyheter	620 832	141 886	26 138	788 856
Dala-Demokraten	165 504	2 688	0	168 192
Eskilstuna-Kuriren	58 464	0	0	58 464
Falköpings Tidning	80 592	1 958	1 154	83 704
Falu-Kuriren	131 472	5 568	0	137 040
Falu-Kuriren Mora-editionen	23 424	384	0	23 808
Folkbladet Östgöten	20 640	0	0	20 640
Folket	8 064	0	0	8 064
Gefle Dagblad	57 792	0	0	57 792
Göteborgs-Posten	202 176	79 834	428 965	710 975
Hallands Nyheter	0	0	137	137
Hallands-posten	0	7 454	4 991	12 445

Hudiksvalls Tidning	28 512	0	0	28 512
Hälsinge- kuriren	6 480	0	0	6 480
Jönköpings- Posten	462 192	0	0	462 192
Karlskoga Tidning	15 600	156	0	15 756
Katrineholms- Kuriren	62 784	0	0	62 784
Kinda-Posten	80 256	0	0	80 256
Ljusdalsposten	47 856	0	0	47 856
Ljusnan	45 888	0	0	45 888
Lysekilsposten	81 648	0	0	81 648
Länstidningen Södertälje	87 648	0	0	87 648
Länstidningen Östersund	309 028	0	0	309 028
Nerkes Allehanda	1 152	3 418	0	4 570
Norra Skåne	25 920	13 824	0	39 744
Norra Väster- botten	207 774	0	0	207 774
Norrbottens- Kuriren	149 280	0	0	149 280
Norrköpings Tidningar	146 496	0	0	146 496
Norrländska Social- demokraten	442 224	0	0	442 224
Nya Ludvika Tidning	35 616	6 336	0	41 952
Nya Wermlands- tidningen	293 760	5 712	5 471	304 943
Nyheterna	59 904	0	0	59 904
Oskarshamns- Tidning	135 024	0	0	135 024
Piteå- Tidning	77 490	0	0	77 490
Provinstidn. Dalarna	0	0	2 114	2 114

Skaraborgs Läns Allehanda	113 808	54 968	1 495	170 271
Skaraborgs Läns Tidning	135 648	2 748	26 680	165 076
Skövde Nyheter	14 400	595	17	15 012
Smålands- posten	48 384	14 654	0	63 038
Smålands- tidningen	413 520	0	0	413 520
Strömstads Tidning	45 264	0	2 184	47 448
Sundsvalls Tidning	12 192	0	0	12 192
Svenska Dagbladet	0	85 113	19 601	104 714
Sydsvenska Dagbladet	12 192	3 361	0	15 553
Sydöstra Sveriges Dagblad	54 720	0	0	54 720
Södermanlands Nyheter	81 168	0	0	81 168
Södra Dalarnes Tidning	26 592	0	0	26 592
Tidningen Ångermanland	91 056	1 441	0	92 497
Tranås Tidning	154 944	0	0	154 944
Trollhättans Tidning	8 124	0	0	8 124
Ulricehamns Tidning	59 184	0	0	59 184
Uppsala Nya Tidning	20 928	35 666	0	56 594
Vestmanlands Läns Tidning	11 136	64 898	0	76 034
Vetlanda- Posten	287 376	0	0	287 376
Vimmerby Tidning	138 336	0	0	138 336
Värmlands Folkblad	89 856	1 014	0	90 870
Värnamo Nyheter	467 856	0	0	467 856

Västerbottens Folkblad	233 712	0	0	233 712
Västerbottens- Kuriren	237 984	0	0	237 984
Västerviks- Tidningen	85 920	0	0	85 920
Västgötabladet	42 576	264	0	42 840
Örnsköldsviks Allehanda	0	36 842	0	36 842
Ölandsbladet	3 056	0	0	3 056
Östersundsposten	334 116	0	0	334 116
Östgöta Correspondenten	242 148	0	0	242 148
Östra Småland	31 584	0	0	31 584
<i>Summa</i>	<i>8286360</i>	<i>610 032</i>	<i>606 635</i>	<i>9503027</i>

Källa: Presstödsnämnden.

Hearing om det särskilda distributionsstödet

Tid och plats:

Den 11 januari 2005, Konstitutionsutskottets sessionssal,
Riksdagshuset

Närvarande:

Presskommittén 2004

Sören Thunell
Jabar Amin
Charlotta Bjälkebring
Birgit Friggebo
Jöran Hägglund
Kenth Högström
Mats Johansson
Helene Petersson
Ewa Sundkvist
Karin Liby
Kirsten Glansberg
Magnus Haglund

Kulturdepartementet

Martin Sundin

Tidningsutgivarna

Karin Hallberg
Per Hultengård

Norrländska Socialdemokraten
Lennart Håkansson

Tidningstjänst AB
Arnold Yngvesson

Västsvensk Tidningsdistribution KB
Tommy Carlsson